

No 119.

Kalendarzyk tygodniowy:

Sob. św. Augustyna B.
Niedz. św. Teodozyi P.
Pon. św. Feliksa P.
Wt. św. Anieli P.
Sr. św. Jakóba B.
Czw. św. Marcelina
Piąt. Serca Jezusowego.

Wschód słońca: godz. 3 m. 50
Zachód słońca: godz. 8 m. 05
Dług. dnia: godz. 16 m. 15

Cena prawnicy:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k. —
Półrocznie „ 3 „ —
Kwartalnie „ 1 „ 50
Miesięczn. „ „ 50
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40

Półrocznie „ 3 „ 70

ZAGRANICĄ:

Miesięcznie „ 1 „ 10

Redakcja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 593.

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Sobota, dnia 28 maja 1910 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Minke; w Zgierzu, w aptoce p. Patka.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane“ na 1-ej stronie 50 kop. za wiersz pet. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKULY bez oznaczenia honorarium Redakcyi uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Wystrzegać się podrabiań!

PUDER IRIS

2714-6

Naśladowców sądownie ścigać będziemy.

MARKA FABRYCZNA

SUBTELNY HYGIENICZNY
NIEDOSTRZEGALNIE PRZYLEGAJĄCY
BEZWZGLĘDNIE NIESZKODLIWY

PERFUMERYA • IRIS • H. LACHS i S-ka Skład fabr. Przejazd 1.

Na rzecz Pogotowia Ratunkowego

W HELENOWIE, w niedzielę, dnia 29 maja r. b.

1542 3

WIELKA ZABAWA OGRODOWA

„Krakowskie wesele“ (w ogrodzie). „Foot-Ball“ i wścigi cyklistów z nagrodami dla publiczności (na placu sportowym). Confetti — Dwie orkiestry — Iluminacja ogrodu — Ogień sztuczny. — Różne niespodzianki.

Początek zabawy o godz. 3 ej po południu. Bilety do nabywania w dzień zabawy na miejscu.

Cena biletów wejścia: dla dorosłych po 50 kop., dla dzieci i uczniów po 30 kop. Plac sportowy: wewnątrz toru po 1 rb.; trybuny dla siedzących po 50, 40 i 30 kop., stojących po 15 kop.

Cukry deserowe, Kakao i Czekolada

Jana Fruzińskiego

Piotrkowska 71

wprost

Pasażu Meyera.

482-r

Sposób rozdzierania KREMU w kierunku strzałek.

Złotym Medalem nagrodzone w 1908 r.

KREMY „PSYCHE“

nadają PIĘKNOŚĆ.

1) Usuwa radykalnie Piegi, Plamy, Pryszcze, OPALENIĄZNE, LISZAJE.

2) UDELIKATNIAJĄCY

nadaje aksamitną miękkość i oświecającą białość cery, usuwa zmarszczki.

Stoik 50 k.

Wynalazku A. CHAREMZKY Apteka i Laboratorium Chemiczno Kosmetycz. ne w Łodzi, ul. Średnia № 10. Ządać wszędzie. 1444

50% oszczędności opalu,

usuwa wilgoć

patent MULTI LIKATOR OGRZEWANIA

Dr. W.P. Płobukowski, inż.-chem., Warszawa, Jerozolimska 71

Naukowe badania lekarskie, dokonane w Cesarskim uniwersytecie w Moskwie, dały rezultat następujący:

„Ze wszystkich przeczyszczających wód mineralnych naturalna woda gorzka „Franciszka Józefa“ okazała się najobfitszą w sól glauberską i gorzką. Ta właściwość szczególna, przy wielkiej wartości dwuwęglanu sody, stawia naturalną wodę gorzką „Franciszka Józefa“ ponad wszystkie inne wody podobne. W wypadkach chronicznej obstrukcyi, jak niemniej przy katarze kiszek, hemoroidach, wielkiej otyłości woda „Franciszka Józefa“ dobrze jest przez chorych znoszona i nie sprawia, przy dłuższem nawet użyciu, żadnych dolegliwości. Woda „Franciszka Józefa“ stanowi szybki i pewny środek przeczyszczający, nawet przy użyciu małej ilości.

Pruska komisya kolonizacyjna.

Według § 11 ustawy o popieraniu niemieckiego osadnictwa w W. Ks. Poznańskim i Prusach Zachodnich składane być musi corocznie o wykonywaniu prawa sejmowi sprawozdanie.

Tegoroczny memoriał komisji kolonizacyjnej poprzedza retrospektywny pogląd na niepomysłne dla rolnictwa stosunki naturalne w roku zeszłym, jako też wykaz zmian osobistych, które zaszły w korpusie urzędników komisji.

Poczem wykazuje komisya swój dorobek. Mianowicie w roku 1909 ofiarowano jej 314 majątków z obszarem 109 296 ha. Cyfra ta jest najwyższa w ciągu 6 lat ostatnich (w roku 1904 wynosiła 447).

Także przeciętna wielkość ofiarowanych majątków spadła w tym czasie z 442 na 348 ha.

Oprócz tych majątków ofiarowano 511 gospodarstw włościańskich z obszarem 17,318 ha (w roku 1908 ofiarowano gospodarstw włościańskich 5,797 z obszarem 16 881 ha). Majątków ziemskich i gospodarstw włościańskich razem ofiarowano w 1904 roku — 216,675 ha, czyli 38 mil kwadratowych, w roku 1909 zaś 126,614 ha, czyli 22 1/2 m. kw.

1) Zakupiono 17 dóbr rycerskich, w tem dwie domeny, 12 innych dóbr i 50 gospodarstw włościańskich w obszarze 21,085 ha.

2) Dobra rycerskie i 3 posiadłości kupiono w kupnie przymusowem, inne z wolnej ręki.

Razem nabyto w 1904 roku — 33,109 ha za 33,945 458 marek, w roku 1909 zaś 21,085 ha za 26 827,616 marek.

Od początku istnienia komisji kolonizacyjnej, a więc od roku 1886, zakupiono do końca 1909 roku majątków większych za 316 133 573 marek w obszarze 345,295 ha, włościańskich gospodarstw za 34,039,806 marek w obszarze 25 267 ha. Razem za 350,562 ha, czyli 65 1/2 mil kw.

Z tego było 475 majątków i 294 włościańskich gospodarstw w obszarze 259,233 ha (70 proc. ogólnego zakupu) w rękach niemieckich, zapłacono za nie 259,594 405 mk., a 188 majątków i 210 gospodarstw włościańskich w obszarze 111,329 ha (30 proc. ogólnego zakupu) w rękach polskich, zapłacono za nie 90,578,974 mk.

Przeciętna cena hektara wynosiła w 1909 r. 1,272 mk., w 1904 — 1,025 mk., w 1905 — 1,184 mk., w 1906 — 1,423 mk., w 1907 — 1,503 mk., w 1908 — 1,181 mk.

KTO chce mieć ciepłe i suche mieszkanie niech zastosuje do pieca patent. ulepszony ogrzewacz

Wulkan

Oszczędność opalu przeszło 50%. Prospekty i cenniki na żądanie.

Dr. Ludwik Zieliński, Warszawa, Mazowiecka 4. Adres tel. „Kabel“, tel 5362. 336 25 1

Wystrzegać się przestarzałych konstrukcyi. Reprez. na Łódź Br. Zbiewscy, Przejazd 48. tel 13 42

Znakomity środek odżywczy

KEFIR K. ŻYCKIEGO

poleca

apteka W. DAN ELECKIEGO.

Łódź, Piotrkowska № 130, tel. 12-93. 423r

Przeciętna cena całego dotąd przez komisję kolonizacyjną zakupionego obszaru wynosiła 1 na 45 marek, a w roku 1908 wynosiła 925 marek.

Obliczając przeciętną cenę, jaką polacy otrzymali za ziemię zaprzepaszoną od roku 1886 do końca roku 1909, otrzymamy 813 marek, Niemcy osiągnęli przeciętnie 1,001 marek za jeden ha.

W roku 1908 posiadała komisja 349,476 ha, czyli 71½ mil. kw., dokupiono blisko 4 mile kwadratowe.

W roku 1909 płacono przy majątkach 127½, przy gospodarstwach 153, przeciętnie 1,308 razy tyle, co czysty dochód gruntowy.

Od początku istnienia komisji kolonizacyjnej płacono przeciętnie 99,1 razy tyle, co czysty dochód gruntowy.

Popyt na kolonie wzrósł w roku 1909. Nie osiedlono jednakże tylu kolonistów, co w roku 1908.

Wniosków stawiono w 1909 roku 7,365, w 1908 — 7,015, w 1907 — 6,161.

W r. 1909 zawarto kontraktów 1,891 z tych 1,386 prawomocnych — 1,216 na koleje rentowe, 170 na dzierżawy.

Do końca roku 1909 zawarto ogółem 16,529 kontraktów z kolonistami.

Z osiadłych dotąd wogóle 16,529 kolonistów pochodziło z W. Ks. Poznańskiego i Prus zachodnich 4,084, z innych prowincji Niemiec 8,368, z zagranicy 4,077=16,529.

Obszar rozkolonizowany w roku 1909 obejmuje 19,619 ha. Przeciętny obszar jednej kolonii obejmuje 12,16 ha (w 1908 roku 13,76 ha, w 1907 roku 14,32 ha).

Wynik kolonizacji w roku 1909 porównywa sprawozdanie z utworzeniem 42 wsi, obejmujących każda po 1,600 mórg ziemi.

Sprawozdanie oblicza osiedlone rodziny kolonistów na 17,951 rodzin z 102 300 głowami, licząc przeciętnie rodzinę na 6 głów.

Od początku istnienia kolonizacji rozkolonizowano 244,551 ha, czyli 43⅓ mil kwadratowych. Na cele publiczne, uposażenie gm. n. szkół, kościołów, na drogi, rowy i t. d. zużyto 24,806 ha.

Od roku 1886 wydano z funduszy kolonizacyjnych do końca grudnia 1909 r. 615,676,670 mk., wpłynęło 180,943,340 mk., wydatki rzeczywiście wynoszą zatem marek 434,733,380.

W Prusach Zachodnich ma komisja kolonizacyjna na ogólny obszar 2,550,874 ha, 114,519 ha, a w W. Ks. Poznańskim i Prusach Zachodnich razem na ogólny obszar 5,446,644 ha, 370,562 ha, czyli 1,569 część.

Na 16 529 rodzin kolonistów było 15 916 ewangelickich, a tylko 613 katolickich i to osadzono w powiecie regencyjnym kwidzińskim 155 katolików, w bydgoskim 3, a poznańskim 455.

Macierz szkolna w Cieszyńskiem.

Macierz szkolna odbyła w niedzielę dnia 22 maja zebranie walne, na którym przedłożono sprawozdanie roczne. Sprawozdanie to jest ponęcającym faktem z jednej strony, gdyż ofiarności społeczeństwa polskiego wzrasta nadzwyczaj. Fundusze nie wystarczyły na pokrycie wydatków, które wzrosły w r. b. niebywale wobec faktu, że potrzeby szkolnictwa wzrastają. Dziś już Macierz utrzymuje jedno gimnazjum realne w Orłowie, jedną szkołę wydziałową męską, 6 szkół ludowych i tyleż ochronek. Do gimnazjum uczęszcza 92 uczniów, zaś do reszty szkół przeszło dwa tysiące, która to działwa wyrwana została z paszczy niemieckiej i czeskiej.

Kół Macierzy było przeszło 40, w których grupowało się blisko 4 tysiące członków, a które zebrały przeszło 17 tysięcy koron. Dochody samego zarządu głównego wyniosły 125 tysięcy koron, gdyż dochody doszły ledwie do wysokości 125 tysięcy koron. Słowem okazał się deficyt, dochodzący do 60 tysięcy koron.

Te groźne dla przyszłości Towarzystwa okoliczności podniósł w swem przemówieniu przewodniczący Towarzystwa H. Filasiewicz, który zaznaczył, że właśnie w b. r., gdy przypadają tak wzniosłe uroczystości, społeczeństwo spełni swój obowiązek przez wykonanie aktu dobrej woli wobec Macierzy.

Wybrano na przewodniczącego p. Osuchow-

skiego z Warszawy, który witał zebranych, przywołując pozdrowienie od rodaków z za kordonu.

Na zebraniu omawiano szeroko w osobnych referatach sprawy szkolne i narodowościowe w powiecie bielskim i zgłoszono w tym duchu odpowiednie rezolucje.

Po załatwieniu formalności i wyborze komisji odroczono do południa posiedzenie plenarne, zaś przez południe obradowały komisje, które po południu przyszyły z wnioskami. Pośród uchwalonych wniosków zasługują na uwagę: wniosek o założeniu szkoły wydziałowej żeńskiej w Cieszyńcu, wniosek o budowie bursy gimn. w Cieszyńcu, nadto wyrażono podziękowanie mecenasowi Osuchowskiemu za jego obywatelską działalność wobec Towarzystwa.

Zbrojenia Austrii.

Sprawa olbrzymich kredytów, zażądanych przez austriackie ministerium marynarki na budowę nowych pancerników, zajmuje w Londynie uwagę powszechną.

„Globe” pisze z tego powodu:

„Kiedy przed dwoma mniej więcej miesiącami zwracaliśmy na tem miejscu uwagę, że szerokie plany rządu austriackiego w zakresie zbrojeń morskich nie są umotywowane istotną potrzebą tego państwa, prasa niemiecka podniosła wielki alarm, dowodząc, że właśnie Austrija musi dla bezpieczeństwa swych granic posiadać silną flotę. Z której strony groziło tym granicom niebezpieczeństwo — milczano dyskretnie; dziś, kiedy plany owych zbrojeń zostały ujawnione, i świat, wobec ich ogromu, wprawiony został w zdumienie, mówi się i pisze, że to jest chwalebna przezorność, uzasadniona postawą Włoch. Dziwne, a nawet dość śmieszne jest to wysuwanie niebezpieczeństwa włoskiego dla Austrii, wobec nieustannego podkreślania przez Niemcy trwałości trójprzymierza, które niedawno, bo podczas otwarcia parlamentu, przybrało w mowie tronowej cesarza Wilhelma kształt granitowej nieledwie opoki.

„Powtarzamy jeszcze raz: Austrija, słuchając podszeptów Berlina, wkroczyła na wysocę dla siebie niebezpieczną drogę, wiodącą wprost do bankructwa i nieobliczalnego w skutkach przesilenia wewnętrznego. Boć przecież żadne frazesy nie zdołają przesłonić faktu, że rząd austriacki przez forsowną budowę okrętów przystępuje obecnie do uciążliwej realizacji swych zobowiązań względem rządu niemieckiego za jego patetyczną obietnicę poparcia Austrii wraz z awanturni z powodu aneksji Bosni i Hercegowiny. Należy się obawiać, że od tej realizacji szwy na budżecie austriackim popękają w tylu miejscach, że załatwienie, wobec i tak ciężkich warunków finansowych Austrii, będzie bardzo trudne. Ale dla Berlina jest to rzeczą obojętną. Byle tylko można było wystawić jaknajwiększą ilość okrętów przeciw znieprawionej flocie angielskiej. A że sprzymierzeniec płaci za to ostatnią koszulą — mniejsza. Przecież cała polityka niemiecka opiera się zawsze na wyzyskiwaniu swych sprzymierzeńców”.

W Mandzuryi.

Od czasu wojny rosyjsko-japońskiej Mandzurya, jako teren eksploatacji ekonomicznej coraz bardziej zwraca na siebie uwagę narodów cywilizowanych. Jest to kraj nadzwyczaj urodzajny, w którym dojrzewają wszelkie gatunki zbóż.

Powiększająca się z roku na rok kultura rolnicza podnosi płodność gleby w słabo dotychczas zaludnionej Mandzuryi północnej i sąsiedniej Mongolii.

Jednocześnie podnosi się i rozmaity przemysł. Nowe miasta wyrastają jak z pod ziemi.

Wartość eksploatacyjna Mandzuryi polega także nie tylko na urodzajności gleby lecz i na naturalnych bogactwach mineralnych, wielkiej liczbie pożytecznych zwierząt i bardzo obfitym zalesieniu.

Mieszkający w Mandzuryi Chińczycy są pilnymi, rozumnymi rolnikami i dobrymi kupcami. Firmy kupieckie są przeważnie własnością stowarzyszeń, zorganizowanych na zasadach innych, niż w Europie. Chłopiec, oddany na posyłki do sklepu, o ile uzyska co do swej uczciwości poręczenie poważnego obywatela, po roku najdalej sta-

je się współwłaścicielem interesu. Wobec tego pracowitość, uczciwość, sumiennosc i wzajemna kontrola pracowników handlowych jest nadzwyczajna. Kupcy chińscy prowadzą również z wielką skrupulatnością swe ksiązki i wogóle pod wieloma względami mogą być wzorem solidności dla kupców europejskich. Coprawda, wielka ostrożność kupców chińskich krępuje ich przedsiębiorczość i handel wywozowy.

Dlatego też handel europejski ma w Mandzuryi ogromną przyszłość w zakresie zarówno wywozowym jak przywozowym. Lecz aby tę przyszłość możliwie najlepiej zrealizować, państwa i przedsiębiorstwa europejskie mają przedewszystkiem na celu budowę dróg komunikacyjnych, gdyż Chiny do budowy kolei nie mają ani pieniędzy, ani materiału, ani techników.

Niesłusznie jest bardzo rozpowszechnione mniemanie, że Chińczycy są usposobieni nieprzychylnie, a nawet wrogo dla cudzoziemców. Chiny są obecnie w zakresie wyznaniowym i innych najbardziej tolerancyjnym krajem na kuli ziemskiej.

Przed wojną z tak zw. „bokserami” ludność chińska nie odróżniała narodowości obcych, nadając wszystkim łączne miano cudzoziemców. Lecz po rozruchach bokserkich i wojnie rosyjsko-japońskiej Chińczycy nie tylko odróżniają narodowości, lecz i odpowiednio je szacują w zakresie etyki handlowej.

Niemcy, oczywiście, zapewniają, że są w Chinach najbardziej poważani. Zdaje się wszakże, że Chińczycy mają najczęściej zaufania do Anglików, aczkolwiek zarzucają im, że są zanadto dumni i lekceważący miłość własną i dumę narodową rasy żółtej.

Wielkim poważaniem cieszą się również Amerykanie oraz ich wyroby, zwłaszcza bawełniane. Przytem w zakresie stosunków politycznych Chińczycy mają do obywateli Stanów Zjednoczonych najczęściej zaufania. Natomiast Francuzi nie cieszą się sympatją, a ich towary znajdują odbyły przeważnie wśród cudzoziemców, zamieszkałych w Chinach.

Wreszcie Rosyjanie, zdaniem korespondenta „Berl. Tageblatts”, uchodzą w Chinach za ludzi znacznie mniej kulturalnych od Chińczyków. Rosyjanie często miewają t. zw. „dobre serce”, lecz nie można na nim nadmiernie polegać. Przeciwnie, Rosyjanina należy się zawsze obawiać, jako silnego barbarzyńcy.

Jak utrzymuje pomieniony korespondent, rządy rosyjskie w Mandzuryi wogóle nie sprzyjały kolonizacji europejskiej. Zresztą nawet w chwili obecnej obszary mandzurskie, położone w pobliżu kolei rosyjskiej, są całkowicie w ręku Rosyjan, którzy sprawują rządy zupełnie samowolne i nie liczące się z nikim i niczem.

Kolej rosyjska, z wysokimi taryfami, nieporządkiem i sprzedajnością urzędników, również utrudnia niepomierne kolonizację europejską i czyni grunt mandzurski niepodatnym do pomysłowego rozwoju przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych.

Hodowla bawełny w Chinach.

W roku 1908 z Chin wywieziono bawełny 85,780,750 f. ang. za sumę przeszło 13 milionów rubli, w roku poprzednim (1907) 131,707,734 f. ang. za 26,126 500 rubli.

Najwięcej rozwinięto hodowlę bawełny w okolicach Szang-haju, Hiang Kiangu i Ning-po. Najlepszy gatunek bawełny otrzymuje się w Szang-haju (długość włosa 23,5 mm).

Japonia jest odbiorcą głównym bawełny chińskiej, dalej następują: Anglia, Niemcy i Włochy.

W Chinach obecnie jest 27 przędzalni, z liczbą ogólną 750,000 wrzecion.

Japonia interesuje się rozwojem tego przemysłu w Chinach i w czasach ostatnich robi próby zaaklimatyzowania w tym kraju nasienia amerykańskiego (nasienie japońskie i indyjskie nie dało rezultatów dobrych). Hodowla i obróbka bawełny w Chinach odbywa się jeszcze w sposób bardzo pierwotny.

Rewizja senatorska w Warszawie

Ostatnie rewizje u osób i instytucji, mających styczność z budową trzeciego mostu i z na-

byciem gruntów dla rozszerzenia miasta w pobliżu wsi Koło dokonane zostały wyłącznie przez stałych członków komisji rewizyjnej senatora Neidhardta. Rewizji tych dokonywano w ciągu dnia w dwóch porach, rano i o godz. 3 po południu, przy zmniejszonej do minimum asyście policyjnej.

Przy niektórych rewizjach policji wcale nie było.

Budowa trzeciego mostu zwróciła dawno już, jak twierdzi „Warsz. Słowo”, uwagę komisji rewizyjnej, a to z dwóch przyczyn: z powodu wzrostu pierwotnej sumy kosztorysowej z 4 i pół do 11 milionów rubli i z powodu trwania bez końca robót budowlanych.

Co się tyczy kupna gruntów w pobliżu wsi Koło, uwagę komisji zwróciła przede wszystkim ta okoliczność, że kupiono działki gruntu nie w jednym miejscu, lecz rozrzucone w rozmaitych punktach na większej przestrzeni. Uderza przytem szczegół charakterystyczny, że działki te nabyte zostały przez właścicieli na krótko przed odprzedaniem ich magistratowi.

Uwagę komisji zwrócił wreszcie udział w transakcji jakichś pośredników, wypłata jakiejś prowizji i tym podobne podejrzane szczegóły.

Wszystko to mimowoli nasuwało myśl jakichś kunszachtów między nabywcami a urzędnikami magistratu.

ś. † p.

MARYAN GAWALEWICZ.

Depesze nasze donosiły już o bardzo złym stanie zdrowia Maryana Gawalewicza, w ostatnich jednakże czasach przyniosły nam wiadomości nieco lepsze. Ale nie sądzono mu widać było dźwignąć się z tej choroby. Ze Lwowa nadeszła do nas, po zamknięciu wczorajszego numeru, wiadomość, że autor „Mechesów” zakończył życie d. 26 maja o godz. 10 wieczorem.

Gawalewicz zapisał się pamiętnie w dziejach naszego miasta, jako dyrektor teatru polskiego, który objął w najcięższych chwilach. Na jego bowiem czasy wypadła jaknajbardziej rozwinięta rewolucja.

Wojenni general-gubernatorzy zamieszkiwali w „Grand-hotelu”, a pomocnicze oddziały wojska rozkwatowały się naprzeciwko, w teatrze polskim.

Na ulice wieczorami czas jakiś ludzie nie wychodzili, obawiając się napadu.

To też całymi miesiącami teatr albo stał pustkami, albo też dawał widowiska przy sali na pół puste...

Taki stan rzeczy zrujnował zupełnie kasę Gawalewicza, który, wyjeżdżając z Łodzi, mówił do nas:

— Straciłem około 15.000 rubli, a część w tej sumie, prócz moich oszczędności z zarobków piórem, pochodziła z posagu mojej córki.

Łódź jest też potrochu dłużniczką Gawalewicza, jak jest i dłużniczką ś. p. Michała Wołowskiego.

Tylko rzeczywiście Gawalewicza w Łodzi prześladowało fatum, na co nawet i Towarzystwo teatralne okazało się bezsilnem, niosąc znacznieszą, niż innym dyrektorom, pomoc.

Przybywszy do Łodzi, Gawalewicz przyniósł z sobą rozgłos jednego z wybitniejszych pisarzy polskich. Imię jego było już dawno znane, gdyż pisał wiele i pisał z wielką łatwością, stylem bardzo wyrobionym, trochę miękkim, ale mile wpadającym w ucho.

„Kulturę literacką — pisze Dobrowolski w „Kuryerze Warszawskim” — miał wyrobioną i świetną: najmniejszy drobniaczek, który wychodził z pod tego pióra, najmniejsza rzecz jego roboty nosiła na sobie zawsze piętno artystyczne, które pociąga i ujmuje.

Lat 35 dobiega od chwili, gdy Gawalewicz, po przybyciu z Galicji do Warszawy, rozpoczął swą działalność literacką na szpaltach „Kuryera Warszawskiego”.

Talent młodzieńca zwrócił na siebie uwagę niezapomnianego redaktora i odnowiciela „Kuryera”, Wacława Szymanowskiego, który szczęśliwą i chętną ręką wprowadził początkującego literata na szerszą widownię i otworzył przed nim kolumny swego pisma.

Pierwszy utwór, zamieszczony w „Kuryerze” w roku 1876, pod tytułem „Hieroglify miłości”, wróżył jaknajlepiej o jutrze literackim Gawalewicza.

W pełni sił umysłowych, a jak się zdawało i fizycznych, w 58-ym roku życia, przedwcześnie, zszedł do grobu utalentowany pisarz, który mógł jeszcze wiele zdziałać dla sceny, którą tak ukochał, że jej wszystko w życiu poświęcił.

Do rodzinnego Lwowa, gdzie dnia 21 października 1852 roku przyszedł na świat i do szkół uczęszczał, po latach wielu na dokończenie ziemskiej wędrówki, przed kilku miesiącami powrócił...

Pragnął dalej na niwie teatralnej pracować, niestety, nie sądzono mu było spełnić swych ideałów; zabrawszy się do pracy, niebawem osłabł, do łoża boleści się położył i już z niego nie powstał.

Od pierwszego wiersza, p. t. „Żyje” (Kraków, 1874 roku), przez cały ciąg swej ruchliwej i wybitnej działalności literackiej, dbał Gawalewicz o wytworność formy, szlachetność myśli i szczerotę uczucia. Pisał pięknie, potocznie, efektywnie, przystępnie, a przecież wykwintnie. Każdy temat umiał oświetlić i wyrzeźbić artystycznie.

Zdobył też popularność wśród czytelników

polskich, których wziął za serce ślicznym wierszem p. t. „Milusińscy”.

Gawalewicz pióro swe poświęcił przeważnie sprawom kobiecym. On polkę ukochał i w swych powieściach wyidealizował („Zona”). To też wśród przyjaciół uzyskał nawet przydomek: rycerza czci niewieściej — w powieściach!

W życiu był pełen pogodnej nadziei i mawiał zawsze: „Będzie lepiej, musi być lepiej...” Kolegą był bardzo dobrym, sympatycznym i czynnym, to też wielu zyskiwał. Ta jedwabistość charakteru narażała go nawet czasami w oczach sarmatów — ale któż istnieje bez wad na świecie.

Spuszczona literacka po Gawalewiczu jest dosyć znaczna. Tworzył wiele, od obrazków przeszedł do szerszych kompozycji pogłębionych i budzących wielkie wrażenie.

Do pereł jego utworów należy zaliczyć piękną bardzo obrazek „Gasnące Dusze” (1887 r.).

Poza tym obrazkiem poszedł cały szereg utworów, jak „Filistry” (1888 r.), znakomicie nakreślony utwór, „Drugie pokolenie” (1891 r.) potrąca o głębsze struny społeczne i psychologiczne, a „Mechesy” (1893) stoją już na wyżynie talentu Gawalewicza, który swobodnie malował ludzi i środowiska swych bohaterów, z rozmachem wytrawnego pisarza.

Utwór szybko postępowal po utworze. Po „Królówce Niebios” (1894 r.), ukazały się opowiadania: „Cuda”, „Mgła”, „Cma”, „Dusza w odlocie”, „Szubrawcy”, „Warszawa” i wiele, wiele innych.

Oprócz powieści, Maryan Gawalewicz tworzył miłe obrazki dramatyczne, p. t. „Preludium Chopina”, „Barkarola”, „Bibiński”, „Figiel Benvenuta”, „Hannibal ante portas” i t. d. — wszystkie cieszyły się wielkiem powodzeniem na scenie.

Te utwory dramatyczne zbliżyły autora do teatru, który stał się namiętnością, ukochaniem, kto wie? może tragedją Gawalewicza.

Dla teatru poświęcił wszystko, złożył mu w ofierze nie tylko wielką pracę, ale cały majątek, zaoszczędzony w krwawej pracy literackiej w ciągu lat 35.

Opuściwszy Łódź, Gawalewicz nie wyrzekł się teatru, nie zniechęcił. W Warszawie w małej sali Filharmonii założył bardzo poprawną scenę, którą nazwał: Teatr Mały i prowadził ją przez lat kilka, osiągnąwszy wielkie uznanie prasy.

Przed rokiem scenę tę odstąpił Kazimierzowi Zalewskiemu, a sam przeniósł się do Lwowa, aby objąć kierownictwo dramatu w mieście rodzinnem.

Tam go śmierć zastała.

Śląc rodzinie zmarłego słowa współczucia, jednocześnie zwracamy się do Towarzystwa teatralnego łódzkiego o obmyślenie sposobu uczczenia pamięci pobytu w Łodzi wybitnego pisarza i dyrektora teatru.

R.

KRONIKA TYGODNIOWA.

Odsłonięcie dwóch pomników w Waszyngtonie. — Trzeci pomnik już dawniej narobił kłopotu Stanom Zjednoczonym. — Niszczona gniazda. — Potrzeba nowego towarzystwa.

Kraj młody, dziewięc... rzadkie w nim osady, ludność przeważnie pochodzenia angielskiego. To Stany Zjednoczone pod koniec XVIII go stulecia.

Pomimo, że większa część ludności, która zamieszkiwała te kraje, składała się z anglików, rozpostarto gwiazdziste sztandary wolności i wypowiedziano wojnę Anglii.

— Chcemy samodzielnego bytu, chcemy prowadzić inaczej politykę, niż wy, tam, na starym lądzie. My pójdziemy inoem tempem w przyszłość. Pragniemy wolności, praw obywatelskich, które nie krępują, a pozwalają pracować i uczyć się...

I te hasła wielkie rozbiegały się po całym świecie, trafiają do Rzeczypospolitej polskiej i pobudzają genialniejszych ludzi do czynu. Kościuszko, Pułaski, Niemcewicz śpieszą tam, aby pod tak zaszczytnym sztandarem walczyć!

I wkrótce zabłysły: genialny strategiczny talent Kościuszki, odwaga Pułaskiego, krytycyzm Niemcewicza.

Porwani wielkimi hasłami, służyli temu no-

wo wzrastającemu państwu swobod i wolności obywatelskiej, a służyli całą duszą, szczerze... jakkolwiek był to kraj obcy dla nich.

Ale jak dla nauki, tak dla wolności poświęca się każda szlachetniejsza jednostka, bo hasła te są wielkie i warte poświęcenia!

Setka z górą lat od tego czasu upłynęła.

Wolny naród amerykański nie zapomniał o swoich bohaterach, nie zapomniał i o narodzie, z którego ci bohaterowie wyszli — narodzie prześladowanym przez prusaków na własnej, od wieków krwią zraszaną i piersią własną osłanianą ziemi, a u nas ochrzczonym mianem „inorodców”.

Ciężkie są losy ludzi, którzy swój byt polityczny stracili, którzy nie mają odpowiedniej siły do przekonania bliźniego, że im należą się prawa przynajmniej takie, jakie przynależał świat, wyswabdzając niewolników, rekrutujących się z plemion pół dzikich.

I starego świata człowiek tonie w tej konserwatywnej niewolnictwa powłoce.

Z trybuny Dumy państwowej spadają głosy, dowodzące, że polacy powinni wyprzeć się wszystkiego...

Mówi to prezes ministrów, mówi wielu posłów z prawicy...

— Czego mamy się wyprzeć? — pyta pewnym głosem poseł Jabłonowski. — Czy mamy szkoły własne, czy samorząd lub autonomię? Czego mamy się wyprzeć — czy duszy naszej, serc naszych, naszej przez wiek cały dobrze podzarpiętej kultury?

— Jesteście plemieniem niewolniczym, zabraniamy wam mówić po polsku! — wołają Niemcy — wywłaszczymy was!...

— Nie wolno wam ziemi kupować ani na Litwie, ani na Podolu, ani na Wołyniu! — woła nasza administracja...

Wśród takich pojęć dochodzi nas głos z Ameryki, gdzie wybrańcom tego upośledzonego w Europie narodu stawiają pomniki.

W Waszyngtonie przy zbiegu trzech ulic Pensylwania ave, E. i Trzynastej wzniesiono pomnik Pułaskiemu, drugi stanął na skwerze w pobliżu Białego domu — to pomnik Kościuszki.

Uroczystość odsłonięcia tych pomników, pomimo deszczu, słała tysiące widzów, a wśród licznych polaków i pierwszych dostojników państwa, prócz przedstawicieli armii amerykańskiej i licznego wojska, był prezydent Stanów Zjednoczonych Taft, który w imieniu narodu amerykańskiego wygłosił mowy na cześć znakomitych polaków, umiających odczuć duszę za wolność walczącego obywatela Stanów Zjednoczonych.

Pomniki są wspaniałe:

Pomnik Pułaskiego wykonał artysta Kazimierz Chodźski, Kościuszki — artysta Popiel.

Zwłaszcza imponujący jest ten ostatni. Na 18 stóp wysokim piedestale stoi szpizowy wódz w mundurze amerykańskiego generała brygady. Piedestał zdobną dwiema półkulami: na przedzie z orłem amerykańskim, z tyłu z orłem polskim, duszącym węży, prócz tego dwie grupy: po prawej stronie widzimy oficera amerykańskiego, rozcinają-

WIADOMOŚCI KOŚCIELNE.

Procesya. W dniu jutrzejszym o godz. 9 rano wyruszy pod przewodnictwem księdza kompania z kościoła św. Krzyża do kościoła św. Stanisława Kostki w celu wzięcia tam udziału w uroczystej procesyi.

Suma w kościele św. Krzyża odprawioną zostanie w dniu jutrzejszym o godz. pół do 10 rano; ostatniej zaś Mszy św. która zwykle odprawiana była w kościele św. Krzyża po sumie o pół do 1 po południu, w dniu jutrzejszym z racyi uroczystej procesyi u św. Stanisława Kostki, nie będzie.

Po południu zaś w dniu jutrzejszym o godz. 4-ej wyruszy z kościoła św. Krzyża kompania do Widzewa, gdzie odbędzie się uroczysta procesya z racyi Bożego Ciała.

(x) **Wybory dozoru.** W dniu jutrzejszym (29 b. m.) po sumie, odbędzie się wybory członków dozoru kościelnego parafii św. Józefa.

Kościółowi temu grozi poważna strata. Gmina ewangelicka na mocy wyroku sądownego, obejmuje połowę dawnego cmentarza grzebalnego, przylegającego do kościoła. Bez członków dozoru kościelnego, poważniejszej decyzji powziąć nie można. Za pośrednictwem pisma Szanownego Pana, uprzejmie proszę wszystkich pp. obywateli parafii św. Józefa, mających prawo głosu przy wyborach, o jaknajliczniejsze stawienie się w terminie oznaczonym, by nieobecnością swoją nie przyczynili się do odkładania wyborów, a tem samem do zaprzepaszczenia naglącej sprawy cmentarza.

Ks. Henryk Przeździecki
proboszcz parafii św. Józefa.

(h) **Procesya Bożego Ciała.** Jutro z powodu uroczystości Bożego Ciała, wyjdą procesye z kościołów, św. Józefa, św. Stanisława Kostki, zaraz po sumie, a z kaplicy na Widzewie po niesporach.

W procesyi z kościoła św. Stanisława Kostki bierze udział i straż ogniowa ochotnicza t. j. oddział V i ochotnicy z pierwszych czterech oddziałów. Punkt zboru o godzinie 9 i pół rano w V oddziale.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Jaromila. Jutro Boguchwała. W poniedziałek Sulimira.

TEATR POLSKI. (Cegielniana 63) Dziś „Przeznaczenie”, komedia w 3 aktach Bliznińskiego. Przedstawienie dla młodzieży po cenach najniższych. Początek o godz. pół do 4 po południu.

— Dziś „Chrzest”, komedia Savoire’a i Nosiere’a. Początek o godzinie 8 wieczorem.

— Jutro „Dzieci słońca”, dramat M. Gorkija. Przedstawienie popularne. Początek o godzinie 3 po poł.

— Jutro „Chrzest”, komedia Savoire’a i Nosiere’a. Początek o godz. 8 min 20 wieczorem.

cego więzy bratu—obywatelowi, po lewej—oficera-polaka śmiertelnie ranionego, który, urzawszy chłopca, wskazuje mu pole walki, jakby ze słowami: „ty idź, ty prowadź!”

A u stóp jednego i drugiego pomnika stały zastępy polskiego sokoła i polskich sokolic, głoszący mowy gorące i patriotyczne na cześć bohaterów polaków.

I gdy porównamy uroczystość odsłonięcia tych dwóch pomników z wielkim ambarasem z przed paru laty Stanów Zjednoczonych, kiedy cesarz Wilhelm podarował wolnej Ameryce posąg Starego Fryca, którego tak niedawno i tak wybornie przedstawił na naszej scenie Solski, to dopiero pojmiemy dokładnie znaczenie i podniosłość uroczystości na cześć tych ludzi, których wielkie hasło wolności i swobody ludów porwał!

Gdyby nie oni, gdyby jeszcze nie ta maleńka przewaga, możeby rewolucya amerykańska nie była w stanie dać wolności amerykańskiemu obywatelowi i piękną pochodnią opróżnić czoło człowieka, który nowe hasła demokratyczne wraz z wolnością podniósł do ideału!

Tymczasem pomnik Fryderyka Wielkiego, ofiarowany Stanom Zjednoczonym przez Wilhelma, nabawił ówczesny rząd amerykański niemało kłopotu. Trudno było cesarzowi daru odmówić, bo wyglądałoby to trochę na wsteczniectwo, prztem nie należałoby do zbyt politycznych imprez, tymczasem konstytucya amerykańska zabrania wznoszenia pomników bohaterom tego rodzaju!

ZEBRANIE. Dziś (w lokalu III oddziału straży ogniowej ochotniczej) o godz. 8 wieczorem, zebranie ogólne straży ogniowej ochotniczej.

— Dziś (w lokalu, Mikołajewska 91), o godz. 8 wieczorem, zebranie nadzwyczajne Stow. majstrów samoprzężników.

— Jutro (w lokalu, Piłkowska 175) o godzinie 2 po poł., zebranie ogólne Stow. „Zjednoczenie”.

— Jutro (w lokalu „Lutnia”, Piłkowska 108), o godz. 8 wieczorem, zebranie miesięczne Towarz. krajoznawczego.

PARADYZ (Piłkowska nr. 175). Jutro zabawa ogrodowa z przedstawieniem teatralnym „Nad Czeremoszem” (Karpoccy górale), dramat Korzeniowskiego. Początek zabawy o g. 3 po poł., przedstawienia o godz. 7 wieczorem.

LESNICZÓWKA (Milsza 64). Jutro zabawa ogrodowa z przedstawieniem teatralnym „Żywy nieboszczyk”, komedia Wałewskiego, „Ta-emnice starego świata”, krotoczwila ze śpiewami i tańcami i „Szkoda wasów”, komedia Dmoszewskiego. Początek zabawy o godz. 2 po poł., przedstawienia o g. godz. pół do 6 wieczorem.

KRONIKA.

—i—

(h) **Ze straży ogniowej ochotniczej.** Dziś w III oddziale straży ogniowej ochotniczej, przy ul. Mikołajewskiej, odbędzie się roczne ogólne zebranie członków tej straży.

Rok sprawozdawczy 1909 dla straży ogniowej ochotniczej o tyle był pomyślny, że zamknięto go pod względem kasowym bez deficytu.

Gotówki z roku 1908 pozostało 10.407 rb. 73¹/₂ kop. W ciągu roku 1909 wpłynęło od prywatnych towarzystw ubezpieczeń od ognia, łódzkiego Tow. kredytowego i od Tow. wzajemnego ubezpieczenia od ognia w Król. Polskiem 13375 rubli, z zadeklarowanych składek 15.713 rb. 8 kop., z Bałut 493 rb. 69 kop., z robót kominiarskich 1.953 rb. 37¹/₂ kop., wynagrodzenia za gaszenie pożarów i ofiary 3 864 rb. 57 kop., za wynajęcie szopy i lokalu w III i IV oddziałach 1.641 rb. 50 kop., z zabawy w Helenowie 3.197 rb. 29 kop., za wybrakowane konie i inne 3.141 rb. 72 kop., ogółem 71.369 rb. 96 kop.

Wydatki: Płaca toporników i utrzymanie oddziału kominiarskiego 29.899 rb. 96 kop., umundurowanie, buty, mieszkanie dla starszych toporników, gratyfikacja, leczenie, lekarstwa i utrzymanie 33 koni 12.315 rb. 51 kop. Utrzymanie pierwszych 4-ch oddziałów (reparacja rekwizytów, domów rekwizytowych, umundurowanie, opał, światło, telefony, najem koni, ubezpieczenia, wsparcia, pogrzeby, częściowy wydatek na budowę domu rekwizytowego w I oddziale) 17.896 rb. 66 kop. Utrzymanie kancelaryi 1.301 rb. 66 kop. Ogółem 61.413 rb. 32 kop., pozostało więc na rok 1910 w gotówce 9.956 rb. 64 kop. Z sumy tej w roku 1910 ma być pokryty wydatek budowy domu rekwizytowego, kupno drabiny mechanicznej do wysokości 7 pięter.

Wobec tak poważnych dwóch wydatków, bilans zamknięcia może być znacznie mniej po-

myślnym, niż w roku bieżącym, a nawet i deficyt wykazać, jeżeli ogół mieszkańców nie poprze instytucyi, której stale okazuje sympatyę.

W roku sprawozdawczym straż ochotnicza liczyła w pierwszych czterech oddziałach 264 członków, 34 stałych toporników, 16 woźniców i 33 konie, 1 sikawkę parową, 11 sikawek ręcznych, 30 beczek, 4 wozy rekwizytowe, 2 drabiny mechaniczne, 2 drabiny przystawowe.

Oprócz tego straż ochotnicza rozporządza trzema oddziałami fabrycznymi, które liczą 303 członków i posiadają 4 sikawki parowe, 8 sikawek ręcznych, 6 wozów rekwizytowych, 18 beczek, 5 drabin mechanicznych i wiele innych narzędzi.

Dla uruchomienia całego taboru wszystkich siedmiu oddziałów potrzeba 118 par koni. Pomimo tak znacznego zasobu narzędzi, odczuwa się pewne braki, lecz nie starczy obecnie funduszy na ich usunięcie.

W roku 1909 straż alarmowano 303 razy. Pracowała przy 17 dużych pożarach, 30 średnich, 113 gasiła w zarodku, 53 razy wyjeżdżała do gaszenia sadzy, pozostałe alarmy albo były fałszywe, albo też z przyczyn niedostatecznych. Najwięcej wyjeżdżał oddział II—razy 236, najmniej oddział III—razy 23.

Cyfry powyższe wymownie świadczą o użyteczności tej instytucyi, która dając krociowe korzyści mieszkańcom, broniąc ich życia i mienia, wydaje na swe utrzymanie względnie małą sumę.

Warszawa, miasto dwa razy ludniejsze, niż Łódź, rozporządza daleko mniejszymi siłami straży, wydając jednak na ten cel 5 razy więcej i nie posiada tej ilości narzędzi, jakimi rozporządza straż ochotnicza w Łodzi.

(a) **Otwarcie rzeźni.** Dziś, o godzinie 12-ej w południe nastąpiło otwarcie rzeźni gromadzkiej na Bałutach, po oględzinach i odbiorze przez komisję. W skład tej komisji weszli pp.: naczelnik powiatu łódzkiego podpułkownik Miechniewicz, inżynier powiatowy St. Lemené, inspektor fabryczny Miechnikow, lekarz powiatowy dr. J. Wieliczko, lekarz weterynaryi p. Ludwik Drecki, gubernialny inspektor weterynaryi Kiszkieli i budowniczy gubernialny p. Nowicki.

Przy odbiorze obecni byli: wójt gminy Radogoszcz p. Lange, sołtysi, pełnomocnicy gminni, członkowie komitetu budowy pp. Czajkowski i Zybert, inżynier elektro-technik Dietrich z ramienia firmy «Hordliczka i Stamirowski» jako przedstawicieli «Siemens i Halske», wiele zaproszonych osób i przedstawiciele prasy.

Zdjęcia rzeźni oraz grupy osób uczestniczących w akcie otwarcia jej dokonał właściciel zakładu fotograficznego w Łodzi p. Piotrowski.

Wybudowana przy ulicy Łagiewnickiej, na krańcu miasta, przy tak zwanej Grabince, rzeźnia przedstawia się bardzo okazałą, zajmuje 3 i pół morgowy obszar ziemi.

Sklada się z trzech części: targowiska, wła-

Zdaje się wreszcie, że przyjęto pomnik pod pozorem dzieła sztuki i gdzieś w podwórzu jakiegoś gmachu ustawiono, nie bez obrzydzenia wielkiego oddziału prasy i bodajby całego narodu.

Inaczej przyjęto pomniki bohaterów polaków. Prócz prezydenta Tafta, byli obecni przedstawiciele ministerium wojny i innych rządów. Uroczystość przybrała szerokie rozmiary.

Kiedy działo się to w Ameryce, w Dumie poseł Szulgin II wygłaszał mowę, dowodząc, że polacy nie mieli nigdy kultury.

I z okazji tej dalej przytacza głębokie poglądy historyczne, jakby cytował osławionego Iłowajskiego, który pouczał, że Sobieski to był „z kozaków”!

Dopiero poseł warszawski, Jabłonowski, musiał udzielić lekcji historii polskiej Szulginowi. Mówił Jabłonowski:

„Od wielu już lat mamy do czynienia ze spadającymi na nas ciosami i dlatego wemy, że nie w wygodnym spokoju, lecz w ciągłej walce sądzono nam żyć i bronić swego istnienia. Okazuje się jednak, że ciosy te ranią tylko powłokę zewnętrzną naszego organizmu, odbijają się od serca naszego, gdyż jest ono zbyt odporne. (Okłaski na lewicy). Wszyscy ci, którzy gorliwie zajmują się tem kaleczeniem, dochodzą tą drogą do szalu, bo częstokroć uderzają nie tylko żywy organizm, ale jednocześnie jakies polskie widmo, które ich straszy i rozdrażnia. Zabijają oni ciągle to widmo, lecz okazuje się, że widmo ich za-

bija — zabija ich rozum, ich sumienie i zdrowy sens życia”.

Ale historia—historią, a rzeczywistość—rzeczywistością.

Prusy nienawidzą polaków, a ta nienawiść udziela się i sferom nie tylko rządzącym, ale i ustawodawczym w Rosyi.

I naród, który odpierał przez dziesięć wieków napływ silny niemieczyzny i bronił interesów słowiańskich, dziś walczyć musi o to, aby te hasła pruskie nie zdusiły go nawet tam, gdzie są tylko echem...

Wiosna w całej pełni piękna i ciepła, ptaki wiją sobie gniazda i wyglądają pisklęta. Zła ręka człowieka niedosć kulturalnego niszczy im często te gniazda i zabija małe...

Ztąd mnóstwo listów otrzymuje redakcyja, a w nich skargi na niekulturalność zdziczałych jednostek...

I słuszny żal, boć przecież w maszynie wielkiej natury ptak ma swoje przeznaczenie.

Nad gniazdem polaka nikt nie rozrzuca pieczy, nikt o nie nie dba, a każdy odgrywa rolę niszczącej ręki.

Pomieważ istnieje Towarzystwo opieki nad zwierzętami, to chyba, aby nam (że) było, trzeba powołać do życia „Towarzystwo zwierząt, opiekujących się losem uciemnionego człowieka”!

ściwego gmachu rzeźni i ubikacji przeznaczonych na administrację.

Na targowisku są 4 obszerne kryte szopy dla postoju bydła rogatego i nierogatego, wylane asfaltem, kantor dla kontroli wpędzanego bydła, wagi i t. p.

Właściwy gmach rzeźni składa się z kilku oddziałów, przeznaczonych do uboju zwierząt różnego rodzaju (a więc: wołów, trzody chlewnej, cieląt, baranów), oddziału do mycia kiszek, magazynów do przechowywania mięsa wołowego i wieprzowego, pracowni mikroskopowej do badania mięsa, gabinetu dla lekarza weterynaryi, pomieszczeń specjalnych dla rzeźników i różnych funkcyjaryuszów rzeźni; dalej idą pomieszczenia na garderobę, wygodki i t. d.

Wszystkie sale, pokoje posiadają dużo światła i wzorową wentylację, zaprowadzono mnóstwo hydrantów i kranów z wodą, co daje możliwość szybkiego zmywania krwi i nieczystości z podłóg i ścian.

Wszystkie budynki rzeźni, z wyjątkiem domu mieszkalnego piętrowego — są parterowe na wysokich suterynach.

Z różnych instalacji wymienić należy: wieżę ciśnieniową, dwa motory gazowe, dwie dynamomaszyny, dwa kotły parowe (jeden do ogrzewania). Wszędzie zaprowadzono kanalizację i wodociąg. Obszar zabrukowano kamieniem polnym.

Urządzenia wewnętrzne rzeźni wykonane zostały przez firmę «Beck i Haenkel» w Kassel; kanalizacyjne i wodociągowe przez firmę warszawską «Inż. Staps»; oświetlenie elektryczne «Siemens i Halske» (przedstawiciele «Hordliczka i Stamirowski»); ogrzewanie centralne i wentylacja przez firmę «Drzewiecki i Jeziorański» w Warszawie; zaprowadzono filtry najnowszej systemu «Schlicher-Adams» do oczyszczania ścieków wychodzących z rzeźni (system osadowo-mechaniczno-chemiczno-oksydacyjny).

Budowę rzeźni prowadzono i rozplanowano w ten sposób, że w miarę potrzeby można ją rozszerzyć.

Plany i kosztorysy sporządził inżynier Lemene, pod kierunkiem którego wykonane były wszelkie roboty budowlane. Koszty wyniosły rb. 291 000.

Według obliczeń, w rzeźni zabijać będzie można do 150 sztuk wołów, do 300 sztuk trzody chlewnej, znaczną ilość cieląt, baranów i t. d.

(a) **Konkurs krajoznawczy.** W uzupełnieniu wzmianki naszej o ogłoszonych przez łódzki oddział polskiego Towarzystwa krajoznawczego konkursach, w celu rozbudzenia wśród młodzieży nężej się zamilowania do krajoznawstwa, nadmieniamy, że warunki konkursów są następujące:

1) Z geografii i turystyki krajoznawczej należy opisać odbytą przez autora wycieczkę w granicach ziemi piotrkowskiej, lub najbliższych okolic, do niej przylegających, z możliwym uwzględnieniem wszelkich danych w zakresie geografii i krajoznawstwa wchodzących, a więc: fizyograficznych, historycznych, etnograficznych, przemysłowo-handlowych i t. p.

Rysunki lub zdjęcia fotograficzne w tekście pożądane. Oznaczyć też należy odległość jednej miejscowości od drugiej. Opis zawierać ma najmniej 30 stroniczek zeszytowych pisma i pisany być winien dobrą polszczyzną.

Termin składania prac 15-go października 1910 roku pod adresem oddziału Towarzystwa (Konstantynowska № 5).

2) Z historii naturalnej przedstawić zielnik roślin jednego z następujących środowisk w granicach ziemi piotrkowskiej: łąki, moczaru, lasu, karczowiska, ugoru, gleby rodzajnej, brzegu stawu, głębokiego rowu lub wydmy piaszczystej.

Kilka wskazówek, dotyczących herboryzacji dla wiadomości stojących do konkursu, podaje specjalny okólnik.

3) Z fotografii przedstawić zdjęcia fotograficzne charakterystycznych domków, gmachów, świątyn lub zabytków sztuki i przyrody, znajdujących się w miastach: Łodzi, Pabianicach i Zgierzu. Odbitek fotograficznych należy przedstawić co najmniej 20, nie mniejszych, niż 9×12 (wymiar zwykłych pocztówek), nie nalepionych na kartonach.

Przypominamy do konkursu znajdują cenne wskazówki w artykule p. Mikołaja Wiszańskiego p. t. «Fotografia i rysunek na wycieczce», wydanym w oddzielnej broszurce, oraz w «Metodyce wycieczek krajoznawczych» 1907 r.

Nagroda za najlepszą pracę nadesłaną na konkurs udziela się w książkach naukowych, podług wyboru autora nagrodzonej pracy. Wartość nagrody za konkurs geograficzny oznaczona jest na 25 rb., a przyrodniczy i fotograficzny po 15 rb.

(h) **Na intencję zgromadzenia majstrów stelmaskich** jutro o godzinie 9 rano w kościele św. Stanisława Kostki będzie odprawione nabożeństwo z okazji przypadającej uroczystości patrona tego cechu i na pamiątkę poświęcenia chorągwi cechowej na Jasnej Górze w czasie koronacji Matki Boskiej Częstochowskiej.

(a) **Egzamina w czteroklasowej szkole handlowej łódzkiego Towarzystwa szerzenia wiedzy handlowej dla nowowstępujących,** rozpoczną się d. 1 czerwca r. b.

Egzamina ostateczne w klasie 4, rozpoczną się 4 maja; kończą się 21 czerwca.

Egzamina przejściowe w klasach I, II i III rozpoczną się 2 czerwca i trwać będą do 16 czerwca r. b.

(a) **Zasiewy ozime.** O stanie zasiewów ozimych po dzień 3 go maja r. b. w Królestwie Polskim — główny zarząd rolnictwa podaje co następuje:

Chłodna i po części sucha pogoda w pierwszych początkach marca — cokolwiek wstrzymała rozwój zasiewów ozimych, lecz ważniejszej szkody nie zrzadziła.

Po spadnięciu deszczów w końcu marca i w kwietniu, zboża ozime szybko wzrosły i na dzień 3 maja — prawie na całym obszarze w Królestwie Polskim — przedstawiały się zadowolająco, a nieraz, zwłaszcza w poł. zachodniej części dobrze.

Roboty w polu rozpoczęto wcześniej i prowadzono bez przerwy. Tu i owdzie zasiewy jare ukończono w połowie kwietnia. Zboże jare zakiełkowało dobrze.

(a) **Szkoła elementarna i dom starot dla chłopców,** które postanowił ufundować p. Jakób Hertz dla upamiętnienia zgonu syna swego Leona, znajdują się będą pod protektoratem żydowskiego Tow. dobroczynności.

Na utrzymanie tych zakładów, prócz odsetek wynoszących rb. 2,000 od legatu złożonego przez p. Jakóba Herta, zadeklarowały: Towarzystwo dobroczynności rb. 2,500 i gmina żydowska rubli 2,500, razem więc fundusz stanowić będzie rb. 7,000 rocznie.

(a) **Księgarnie łódzkie** z dniem 1 czerwca, do 1 sierpnia, zamykane będą codziennie o g. 7 ej wieczorem.

(x) **Towarzystwo pracowników handlu i przemysłu** Wczoraj na posiedzeniu przyjęto dar jednego z członków: 511 tomów dla biblioteki Stowarzyszenia.

Delegowano na otwarcie lokalu powstającej instytucji „Opieki nad gruźliczymi” pp. prezesa Bartelmussa, oraz członków zarządu pp. Chałczyńskiego, Starosteckiego i Wierzbickiego.

Uchwalono podziękować p. Czapskiemu, naczelnikowi ruchu kolei fabryki łódzkiej oraz d-rowskiemu w Suchedniowie, za ich uczynność i pomoc, udzieloną uczestnikom wycieczki w Góry Świętokrzyskie.

Wpisano 6 nowych członków. Na dzisiejszym nabożeństwie za duszę s. p. Elżby Orzeszkowej, Stowarzyszenie reprezentował p. Starostecki.

(a) **Z komitetu giełdowego.** Komitet baweliński przy giełdzie moskiewskiej zakomunikował nadesłaną mu od komitetu giełdowego w Kankandzie depezę treści następującej:

„Zasiewy wszędzie ukończono; pod zasiew zajęto obszar o 10—15 pr. większy, aniżeli w roku ubiegłym; zasiewy opóźniły się w porównaniu wyjątkowo wczesnego roku zeszłego o 20 do 25 dni. Rań ładna, wilgotność dostateczna, pogoda sprzyjająca, szkodników na razie niema. Przeszło deszcze, grad, zasiewom bawelnym nie zaszkodziły, z wyjątkiem nieznacznej przestrzeni w pow. namagańskim.

Dzięki energicznym środkom, przedsięwziętym przez administrację w czasie właściwym, szarancza w Ferganie wytopiona. Tylko w tak zwanym «Głodnym stepie», z powodu jej rozroźnienia się, nie można było jej wytopić. Teraz nie przekracza pow. chożnińskiego. Jeżeli nie przejrnie tutaj, to w roku bieżącym nie zagrazi Ferganowi niebezpieczeństwem znaczniejszym.

(a) **Lekarze konkurencji.** W tych dniach przybyło do Łodzi z Cesarstwa sporo lekarzy żydów, którzy niedawno ukończyli uniwersytet. W poszukiwaniu posad ordynatorów szpitalnych lub instytucji prywatnych, ofiarują oni swoje usługi za niższe niż dotychczasowi lekarze wynagrodzenie.

Między innymi w Towarzystwie pomocy chorym — wyrazili gotowość pobierania za poradę od każdego chorego po 15 kop., zamiast ustanowionych 19 kop.

(a) **Osobiste.** Lekarz dentysta p. St. Dąbrowski — wyjechał na kurację do Aachen.

— Dotychczasowy weterynarz powiatu rawskiego dr. Rosiewicz, mianowany został weterynarzem przy rzeźni bałuckiej.

Felczerem tejże rzeźni władze zamianowały p. Katanka.

(a) **Z fabryki braci Dobranickich.** Aresztowanych w tygodniu bieżącym 23 robotników przedzaln — wypuszczono na wolność.

Po przeprowadzeniu śledztwa okazało się, że właściciele fabryk wprowadzili dłuższy dzień roboty o jedną godzinę, bez zakomunikowania o tem na 2 tygodnie robotnikom.

(a) **Tartak.** P. Helmuth Szwarc zwrócił się do władz gubernialnych o uzyskanie pozwolenia na budowę tartaku w Nowych Chojnach, przy planie kolei obwodowej. Plany wykonał inżynier St. Lemene.

(b) **Drugi wydział karny sądu okręgowego piotrkowskiego** od poniedziałku dnia 30 b. m. będzie bawił na kadencji w Łodzi aż do piątku włącznie, dla osądzenia szeregu spraw karnych.

(a) **Przytomność maszynisty.** Gdy tramwaj kolei elektrycznej podjazdowej № 2, idący do Zgierza, biegł przez ulicę Zgierską, na szynach znajdowała się 4-letnia córeczka jakiegoś robotnika.

Niebezpieczeństwo było blisko. Maszynista Władysław Leszczyński, spostrzegłszy maleństwo, szybko hamuje pociąg i ocala życie dziecka.

(a) **Kradzieże.** Dzisiejszej nocy nieznanymi złodziejami dostali się za pomocą wylamania zamków do składu materiałów aptecznych Tobiasza Okna, przy ulicy Rokicińskiej nr. 6 i skradli około 20 rb. gotówką, oraz różne towary, wartości około 100 rb.

(h) **Sadze** zapaliły się wczoraj, o godz. pół do 10 rano, przy ul. Zachodniej nr. 54. Ugasili je mieszkańcy przed przybyciem I i II oddziałów straży ogniowej ochotniczej i straży miejskiej.

(p) **Pogotowie ratunkowe** wczoraj wzywano pomiędzy innymi do następujących wypadków:

— Ogólnemu osłabieniu uległy cztery osoby, z których jedną odwieziono do szpitala Poznańskich, jedną do mieszkania na ul. Nowo Spacerową.

— Na ul. Południowej nr. 80 Emilia Fechner, robotnica, lat 27, w maszynie złamała prawą rękę, odwieziono ją do szpitala Czerwonego Krzyża. Na ulicy Leszno nr. 3 Wilhelm Tom, majster fabryki Millera, lat 29, spadł z drabiny, złamał prawą nogę, odwieziono go do lecznicy dr. Wattena na ul. Podleśną.

(a) **W sprawie kościoła w Chojnach.** Pogłoski, które przedostały się nawet do kilku dzienników, jakoby kościołowi katolickiemu w Nowych Chojnach groziło wystawienie na licytację, po zasięgnięciu wiadomości u źródła okazały się mylne.

Firma budowlana „Nestler i Ferrenbach” istotnie wystąpiła przez swego adwokata przysięgłego p. Antoniego Żelazowskiego ze sprawą o należne jej podług kosztorysów i umów z komitetem budowlanym rb. 40,162 kop. 99 do sądu okręgowego piotrkowskiego, zapozwawszy rząd gubernialny, który przez prokuratorę Królestwa Polskiego obowiązany jest bronić w sądach interesów kościoła, a posiada władzę zwierzchniczą nad zgromadzeniami parafian, w których biorą udział wszyscy posiadacze gruntów danej parafii, nad dozorem kościołami, wybieranymi przez parafian dla zawiadywania majątkiem kościelnym i nad komitetami budowlanymi, którym powierzone bywa prowadzenie robót budowlanych.

W danym wypadku chodzi nie o licytację, ale o ściąganie drogi administracyjną od parafian składek na budowę kościoła, których ściąganie było zaniedbane, i ewentualne rozpisanie nowych.

Sprawa sądowa może przyspieszyć wyegzekwowanie w drodze administracyjnej sum należnych przedsiębiorstwu budowlanemu „Nestler i Ferrenbach”.

(a) **Ospa w okolicy.** We wsi Brójce, pow. łódzkiego zmarł onegdaj na ospę 12 letni Stanisław Filip. Dotąd więcej chorych niema, na wszelki jednak wypadek zarządzone energiczne środki ostrożności.

(a) **Okropna śmierć.** Onegdaj we wsi Adamów Stary, gm. Beldów, pow. łódzkiego, syn miejscowego kolonisty Gottlieba Zinka, August lat 18 pojechał w pole orać. Ledwie rozpoczął pracę, konie spłoszyły się i poniosły, podciągając za sobą plug i młodocianego rolnika, który, mając lejce założone na szyi i zaplątawszy się w uprzęż, został formalnie rozszarpany na części.

Zanim wypadek zpostrzeżono i rozbiegane konie wstrzymano Z. już nie żył.

(a) **Pożar we wsi Topola Katowa pod Łęczycą,** onegdaj w kilka minut objął zagrodę włościanina Wawrzyńca Kurzawy, a następnie przetrzął się na budynki sąsiednich zagrod.

Spłonęło kilkanaście budynków. Największe straty ponieśli włościanie Kurzawa i Antosik, gdyż spaliło im się wiele sprzętów domowych, zapasy produktów żywnościowych, kilka sztuk trzody chlewnej i psy.

Ogółem straty wynoszą około 7 tysięcy rubli.

Tow. ubezpieczeniowe pokryją zaledwie małą część tych strat.

Przyczyna ognia nie znana.

(a) **Ucieczka aresztanta.** Onegdaj w drodze z urzędu gm. Radogoszcz do cyrkułu policyjnego w Łodzi zbiegł, pozostający pod śledztwem, jako oskarżony o kradzież, Jan Kiełbasa, lat 20, mieszkaniec kol. Radogoszcz. Prowadzili go dwaj stróża.

RAUTY I ZABAWY

(f) **„Leśniczówka“.** Jedną z ciekawszych atrakcji jutrzejszej zabawy w „Leśniczówce“ będą popisy p. Grimaldi'ego linoskoczka.

P. G. wykonywać będzie ćwiczenia gimnastyczne na linie długości 30 lokci, założonej na 12 lokciowej wysokości. Ćwiczenia te odbywać się będą przy świetle elektrycznym i ogniach bengalskich. Początek około godziny pół do 9 wieczorem.

Od godziny 2 po południu rozpocznie się zabawa dziecienna. Dzieci do lat 10 rodzice mogą wprowadzić darmo.

O godzinie pół do 6 przedstawienie pod kierunkiem dyr. Glogiera. Dane będą 3 jednoaktówki „Żywy nieboszczyk“ komedia Wałewskiego, „Tajemnice starego miasta“ krotokwitła ze śpiewami i tańcami i „Szkoda wąsów“ komedia Dmuszewskiego z mazurem w 5 par.

Na zakończenie zabawy spalone będą ognie bengalskie i rakiety. Podczas zabawy przygrywać będzie jak zwykle orkiestra wojskowa.

SZTUKA I PIŚMIENNICTWO.

(a) **Teatr ludowy.** Jutro w teatrze letnim, w ogrodzie Paradyżu odegrana będzie wyborna sztuka J. Korzeniowskiego „Nad Czeremoszem“ (czyli Karpaccy górale), ilustrowana muzyką i tańcami.

Przedstawienie rozpocznie się o godzinie 7 wieczorem, zabawa zaś ogrodowa jak zwykle o godzinie 3 po południu.

Pamięci Orzeszkowej.

Nabożeństwo w kościele św. Krzyża.

Dziś odprawione zostało nabożeństwo za spójność duszy s. p. Orzeszkowej.

Ponieważ jest to oktawa Bożego Ciała, przeto nabożeństwo nie mogło się odbyć w kolorze żałobnym i dopiero kondukt przy katafalku odbył się w kirach.

Już o godz. 10 i pół kościół zaczął się wypełniać przedstawicielami różnych stanów.

Następnie przybyły prawie wszystkie szkoły prywatne żeńskie i niemala liczba męskich.

Katafalk tonął w zieleni i błyszczał od jarzących się świec. Cały kościół był dekorowany girlandami z choiny.

U stóp trumny spoczywał piękny, wielkich rozmiarów, wieniec z kłosów zielonych i maków pełnych z napisem: „Ceniom tej, której duch świeci jasniej od słońca“.

Był to dar dla Orzeszkowej, zawsze pośpieszającego ze swoim udziałem w sprawach naród obchodzących, p. Salwy (zakład ogrodniczy).

Przy trumnie stanęły dwa sztandary na straż: pracowników kolejowych i czeladzi zdunskiej.

Przed trumną wyniesiono żalobną chorągiew przez Bractwo Żywego Różańca.

O godzinie 11 wyszła Wielka Msza żałobna, którą celebrował ks. kanonik Karol Szmidel, proboszcz parafii św. Krzyża, w asystencji kleryków Kolmana i Świetlickiego, oraz licznie zebranego duchowieństwa.

Ceremoniarzem był ks. Józef Bakalarczyk.

Chór „Lutni“ pod batutą dyrektora A. Dworzaczka wykonał Mszę — Gounoda, Hymn — Trozsla, „Ave Maria“ i „Requiem — Dworzaczka.

Chór sumowy polski i niemiecki kościoła św. Krzyża pod batutą dyrektora A. Kuleszy odśpiewał ustęp Mszy — Hallera.

Pięknie brzmiącym i pełnym uczucia głosem solo odśpiewał p. Leon Jezierski Modlitwę do Bogarodzicy — Adama, oraz wspólnie z p. Stępowskim wykonali duet „Pod krucyfiksem“ — Faura.

Dyrektor A. Dworzaczek odśpiewał solo „Panie gdy serce drży“ — St. Moniuszki.

Po ukończeniu Mszy ks. Jakubisiak wypowiedział mowę żałobną, która na zebranych zrobiła wielkie wrażenie.

Ks. Jakubisiak podjął jeden najważniejszy moment z życia Orzeszkowej, a mianowicie jej gorącą miłość Ojczyzny.

Żałoba i bieda jest główną jej troską, ale to ubóstwo nie przynosi jej ujmę godności narodu i od niego nie zależy.

Ś. p. Orzeszkowa wzrastała wśród dni strasznych, kiedy w naród nasz uderzył grom w 1863 roku. I ten grom i jego następstwa — to główne przyczyny smutku, który pisarka wniosła do prac swoich. Ale wśród tych tęsknot i trosk nigdy nie zapominała o Stworzycielu i Ojcu wszechświata, Jemu hold niosła i swoją wielką wiarę złożyła.

Przeto jako patriotka i obywatelka miłująca swój kraj, winna żyć zawsze w jego pamięci.

Po skończonym kondukcje p. Kulesza odśpiewał „Salve Regina“. Na zakończenie dyrektor A. Dworzaczek wykonał porywająco na organach Marsza żałobnego — Niteckiego. J. R.

Redakcja „Rozwoju“ składa głębokie podziękowanie: Sz. duchowieństwu, szkołom, stowarzyszeniom i delegacyom robotniczym, zawsze chętnej „Lutni“ i jej dyrektorowi, chórowi kościoła św. Krzyża i p. Adamczewskiemu za pomoc przy ubraniu katafalku, oraz wszystkim tym, którzy swoją obecnością starali się oddać hold niezapomnianej wielkiej polskiej obywatelce i autorce.

Zarząd Stowarzyszenia wzajemnej pomocy pracowników handlowych miasta Łodzi wystąpił depezę na pogrzeb Elizy Orzeszkowej następującej treści:

„Cześć zacnej kobiecie i orędownicze upamiętnionych“.

(a) **Za Orzeszkową.** Dziś o g. 10 rano w synagodze przy ul. Spacerowej odprawiono uroczyste nabożeństwo za spójność duszy Elizy Orzeszkowej.

Podczas nabożeństwa śpiewały chóry; następnie przemawiał dr. filozofii p. Brande, podnosząc w gorących słowach działalność i zasługi zmarłej. Synagoga była przepelniona. W nabożeństwie brali udział liczni przedstawiciele różnych instytucji i pras.

Nabożeństwo urządzone staraniem komitetu synagogałnego.

Municipalność Pragi czeskiej nadesłała telegram następujący:

„W imieniu królewskiego stołecznego miasta Pragi pozwalamy sobie wyrazić najserdeczniejsze współczucie nad zgonem sławnej autorki polskiej i jednej z najzaciejszych przyjaciółek narodu czeskiego — pani Elizy Orzeszkowej.“

Królewska Praga, w której zmarła kilkakrotnie przebywała i której zawsze była oddana, posyła niniejszem od srebrnofalistej Weltawy, w najgłębszym smutku, swoje pozdrowienie trumnie, w której bratni naród polski złożył swą najszlachetniejszą i najszlachetniejszą córkę, i którą dziś cała oplakuje Słowiańszczyzna.

Dr. Grosz“.

TELEGRAMY.

Kopenhaga, 27 maja. (P.) Król powrócił z Londynu. Prezes ministrów wręczył królowi dymisyę całego gabinetu. Król przyjął dymisyę lecz polecił prezesowi na razie pełnić jeszcze obowiązki.

Berlin, 27 maja. (P.) Z powodu zgłoszonych przez Amerykę Północną pretensyj o udział w budowie kolei w Chinach, wynika konieczność rokowań w tej sprawie. Zawarte w Paryżu porozumienie ustaliło, że kolej Chankou-Kanton budują Anglicy; Niemcom oddano budowę kolei Chankou Seczuan, długości 800 kilometrów, z których 200 będzie budowane pod kierunkiem techników amerykańskich.

Następnie zaprojektowano budowę jeszcze 1,600 kilometrów kolei, z których na Anglię i Francję przypadnie po 600, a na Amerykę północną 400.

Co do innych ewentualnych linii kolejowych w przyszłości, strony zainteresowane zdecydowały, że w budowach tych Niemcy, Anglia i Francja mają wziąć udział w równych częściach.

Berlin, 27 maja. (P.) Ponieważ w projekcie prawa o reformie wyborów do sejmku pruskiego odrzucono § 6, zawierający przepisy o podziale okręgów wyborczych, przeto prezydent ministrów pruskich oświadczył, że rząd nie przywiązuje żadnej wagi do dalszych obrad nad tym projektem. W ten sposób nowe prawo nie wejdzie w życie i zapewne w jesieni rząd przedstawi nowy projekt.

Berlin, 27 maja. (P.) Z powodu ukaszenia przez złośliwą muchę, cesarz Wilhelm uległ opuchnięciu ręki. Aby zapobiedz zatruciu krwi, lekarze przecięli dzisiaj opuchlinę. Nie grozi cesarzowi żadne niebezpieczeństwo.

Berlin, 27 maja. (P.) Niemiecka para cesarska przybędzie w dniu 29 ym b. m. na obiad na cześć ministra Di San Gagliano w ambasadzie włoskiej.

Paryż, 27 maja. (P.) Jaki donoszą z Brukseli, cesarz Wilhelm odwiedzi tamtejszą wystawę powszechną.

Paryż, 27 maja. (P.) Akademia francuska wybrała w poczet członków swoich monsignora Duchesne'a. (Ks. Ludwik Duchesne, teolog katolicki, ur. d. 13 września 1813 r. w St. Servan, kształcił się w Rzymie, a w 1877 r. otrzymał nominację na profesora w paryskim Instytucie katolickim. Pomiedzy innymi ogłosił drukiem: „Origines du culte chrétien“ (1839); „Mémoires sur l'origine des diocèses épiscopaux dans l'ancienne Gaule“ (1890); „Le Liber Pontificalis“ (1886 — 92); „Fastes épiscopaux de l'ancienne Gaule“ (1893) i in.).

Petersburg, 27 maja. (Wl.) W podkomisji celmskiej zapoczątkowano rozpatrywanie materiałów statystycznych etnograficznych, które Dymsha powtórnie poddał ostrej krytyce, zwłaszcza dane statystyczne. Odpierał zarzuty bardzo słabo tylko biskup Eulogiusz. Następne posiedzenie w przyszłym tygodniu. Należy stwierdzić silne dążenie większości członków podkomisji do przyspieszenia pracy.

Petersburg, 28 maja. (P.) Senat uniewinnił Nikitina, b. wiceministra rolnictwa, oraz Pawłowskiego i Bogdanowa, Pawłowskiemu, z wyroku senatu, ma być wypłacona całkowita pensya, należna od chwili wydalenia ze służby.

Petersburg, 27 maja. (P.) Konwent seniorów Dumy uchwalili: po rozważeniu projektu o ziemstwach w prowincjach zachodnich, wprowadzić na porządek dzienny podczas sesji bieżącej projekty, dotyczące prawodawstwa fińskiego, projekt prawa budowlanego, normalnego wyposażenia pracowników handlowych i rzemieślniczych, projekt ustawy banków miejskich, projekt wydawania pożyczek dla instytucji drobnego kredytu z funduszy kas oszczędności oraz projekt zaopatrzenia Petersburga w wodociągi.

Helsingfors, 27 maja. (P.) Sejm przyjął petycję o utrzymaniu zasadniczych praw Finlandyi w redakcyi komisji. Prosi on, aby prawa te były zachowane, oraz, aby zmieniono lub skasowano zarządzenia, poczynione w ostatnich latach a niezgodne z prawami zasadniczymi Finlandyi.

Kiszyniów, 26 maja. (P.) Sąd okręgowy skazał na pozbawienie praw i dwa lata domu po-

prawczego 32 lat, którzy operowali w Besarabii w ciągu przeszło lat 10, w roli duchownych, zbierających znaczne składki na świątynie i grób Zbawiciela w Jerozolimie.

Czerniów, 27 maja. (P.) Sąd wojenny rozwał sprawę o zabójstwo w dniu 16-ym kwietnia 1907 roku w miasteczku Poczepp pow. mghńskiego trzech członków rodziny Bychowskich i ograbienie. Trzech podsądnych skazano na karę śmierci, dwóch na 15 lat ciężkich robót, jednego na zamknięcie w twierdzy w ciągu lat dwóch.

Rostów (nad Donem), 27 maja. (P.) W pobliżu Nahiczewanina wykoleił się pociąg towarowy. Wiele wagonów uległo potrząskaniu. Zabity maszynista, rannych kilka osób. Tor uszkodzony i zawalony rumowiskami. Komunikacja z Rostowem odbywa się po linii nadbrzeżnej.

Odesa, 28 maja. (Wl.) Wskutek niewykończenia wielu robót na wystawie przemysłowo rolniczej, nie może ona być otwarta w terminie właściwym.

Otwarcie to ma nastąpić dopiero w dniu 7 czerwca.

Jakuć, 28 maja. (P.) Na Lenie zaczęły ruszać lody.

Kraków, 27 maja. (P.) Bawiąca tu tymczasowo Faustyna Morzycka, literatka z Lublina, popełniła samobójstwo przez zażycie sinku potasu w pomarańczy.

Teheran, 27 maja. (P.) Zawieszono dzienniki teherańskie „Szark“ i „Iranian“, które ośmięszali rząd za ustawiczne zmiany ministrów i które pod adresem nowych ministrów przytoczyły bajkę Kryłowa p. t. „Kwartet“. Dzienniki zaprotestowały przeciw zawieszeniu bez sądu i śledztwa.

Bombaj, 27 maja. (P.) Dnia 26 b. m. szerzył się tutaj straszny pożar. Zgorzało około 1,000 domów.

Z ostatniej chwili.

Berlin, 28 maja. (Wl.) Rozpoczęta wczoraj konferencja, zwołana dla załatwienia zatargu budowlanego, dotychczas nie doprowadziła do żadnego rezultatu. Obydwie strony trzymają się warunków dotychczasowego stanowiska, wobec czego niema widoków osiągnięcia porozumienia.

Zarząd ochrony dla dziewcząt wyznania mojżeszowego imienia Jakóba i Anny małżonków Hertz ma zaszczyt zawiadomić swoich członków, że w niedzielę, dnia 29 maja 1910 roku o godzinie 11-ej rano w lokalu Ochrony przy ulicy Północnej Nr. 39 odbędzie się

Nabożeństwo żałobne

dla uczczenia pamięci

ELIZY ORZESZKOWEJ

O liczne przybycie zarząd Ochrony uprzejmie prosi. 1558

Berlin, 28 maja. (Wl.) Z Baden-Baden donoszą, że zmarł tam wczoraj znany bakteriolog, Robert Koch, w 67 roku życia.

Berlin, 28 maja. (Wl.) Wskutek masowego wydalania żydów z miast, stosowanego w ostatnich czasach przez rząd rosyjski, żydzi tutejsi organizują akcyę na wielką skalę, celem przyścisła z pomocą, po większej części materialnie, współwyznawcom rosyjskim i poruszenia wszelkich wpływów, aby skłonić rząd niemiecki do poczynienia odpowiednich kroków w Petersburgu.

Poznań 28 maja. (Wl.) Majątek Ulnowo nabył na subhaście polak Wojnowski za 200 tys. marek. Ulnowo jest to historyczna wieś, leżąca w bliskości Grunwaldu. W Ulnowie siadał na koniu król Jagiełło i podążył stamtąd na pole walki dla zadania krzyżakom klęki.

Poznań, 28 maja. (Wl.) Otwarcie polskiej wystawy przemysłowej w Krotoszynie ustalono ostatecznie na 19 czerwca r. b.

Jassa, 28 maja. (Wl.) Odbyły się tutaj i w Jerozolimie wielkie demonstracye przeciw Grecyi. Wszystkim kupcom greckim powybijano wczoraj szyby w sklepach i poniszczono towary.

O FIARY.

Na tablicę pamiątkową w kościele łódzkim, zamiast wieńca na trumnę ś. p. Maryana Gawalewicza literata i dyrektora teatru polskiego w Łodzi, redakcyja „Rozwoju“ składa 10 rubli.

Niniejszem składam podziękowanie i nagrodę rb. 3 panu motorniczemu Tomaszowi Stratmiszewskiemu nr. 209, prowadzącemu tramwaj miejski nr. 8 w dniu 27 b. m. o godz. 1 po poł za nadzwyczaj prędkie zahamowanie wagonu, czem uniknąłem wypadku z dzieckiem moim.

H. Klepkarczyk.

P. S. Kwota rb. 3 jest do odebrania w Administracyi „Rozwoju“ w godzinach biurowych 1622-1

CIECHOCINEK. Dr. M. KAPLAN
Starszy Ordynator
kliniki chorób nerwowych
ordynuje w lecie (hotel Millera). 1451 2

**Piotrkowska № 192 (dawniej № 200)
LECZNICA ZĘBÓW**

M. Riesnik-Epstein.

Plombowanie i wyjęcie zębów bez bólu. Specyalna laboratorium zębów sztucznych i złotych koron.

Reparacye i przeróbki sztucz. zębów napoczekaniu.
Ceny bardzo przystępne. 2596

1077-11

Drobne ogłoszenia.

AAAA! Biuro Rosciszewskier Przejazd 14, poleca: nauczycielki i nauczycieli na mieszkanie letnie i na stałe, froblanki, bony, ochraniarki, gospodynie, francuzki i niemki. 3126-4-2

A.A.A. Niemki, bony z szyciem, gospodynie, pielęgnarki, osoby do towarzystwa poleca Biuro Adamowiczowej. Piotrkowska 103. 3702-4-4

Biedna wdowa odda na własność ładną zdrową dziewczynkę 2 letnią, blondynkę, katoliczkę. Dowiedzieć się u stróża domu. Nawrot 55. 3158-3-3

Bona-niemka poszukuje miejsca na wyjazd. Oferty dla „K.W.“ w Admin. „Rozwoju“. 3157-3-3

Biyozka i rolwaga resorowa do sprzedania. Widzewska № 40 w zakładzie szelmaskim 3184-3-3

Bajecznie tania wyprzedaż piękne alpagowe marynarki i peleryny. Piotrkowska 69 miesz 55 3190-3-2

Chłopiec porzniętych rodziców może się zgłosić do terminu do zakładu blacharskiego. Juliusza 32 3210-3-2

Dom murowany do sprzedania na dogodnych warunkach. — Ul. Płocka 31. 3209-4-2

Do szycia potrzebne zdolne panny i podręczne. Zającie stałe. Ewangelicka 7 m. 11 3198-2-2

Do sprzedania używane okna, drzwi, brzozi, brzozi, brzozi, płuc, drzewo. Anny 2. 3195-3-2

Do wynajęcia od 1-go lipca sklep z mieszkaniem, 3, 4, 6 pokoi z wszystkimi wygodami. Panska 9. 2872-4-3

Doskonała wychowawczyni — z konwersacya francuzka i niemiecka poszukuje odpowiedniej posady do starszych dzieci. Srednia № 12 m. 9. 3238-1

Dwa pokoje do wynajęcia na biuro lub interes. Piotrkowska 117 m. 2 i piętro. front. 3011-4-4

Do sprzedania garnitur mebli: szafa, stółki do kart, samowarnik i zegar. Konstantynowska № 50 m. 4. 3067-3es-3

Dla mężczyzny niebywała okazja! Sensacyjna nowość zagraniczna. towar skóra anielska na ubranie nie do zdarcia 50 kop łokcie Piotrkowska 69 mieszkania 55. 3191-3-2

Do sprzedania salep kolonialno dystrybucyjny, oddzielnie zaś dwa bilardy. Nowo-Zarsawska № 36. 3199-3es1

Dwa magle zaraz do sprzedania. Wiadomość ul. Wólczyńska № 167. 3240-3-1

Do sprzedania piwiarnia. Widzewska № 145. 3163-3-3

Doswiadczony korepetytor przysposabia do wszystkich klas gimnazjum, oraz na świadectwa. Wiadomość Dzielna 40, m. 1 od z. 7-8. 1545

Gramofon obrzymi, 50 płyt, sprzedam za bezcen. Panska № 93-26 3069-2-2

Kawiarz z dwoma bilardami zaraz do sprzedania z powodu wyjazdu, Długa 93. 3143-3es-3

Kostyum damski kompletny tania do sprzedania. Dzielna 40 m. 1 3247-3-1

Kupię motor nałowy lub gazowy o sile 4 HP. Proszę się zgłosić, ul. Mikołajewska № 30, Zakład rowerów. 3233-1

Ladne mieszkanie w majątku Rąbieni pod Łodzią, wiorsta od Aleksandrowa (tramwaj poczta, telegraf, telefon), las, woda, ogród. Wiadomość u właściciela 3243-3-1

Maszyny 2 Single a prawie nowe, bebenkowa i pierścieniowa i maszyna za 18 rubli do sprzedania. Konstantynowska 7 m. 16. 3204w20es20

Meble: kredens, stół, 12 krzesel, szafa białozłota, otomana, tremo, 2 łózka z materacami, pianino, toaletka i inne drobiazgi są do sprzedania bardzo tania w chrześcijańskim domu. Wschodnia 27 m 26. 3151sp5es2

Magieli zaraz do sprzedania Wiadomość ulica Wyznara № 17 Stare Rektie. 3230-1

Młody człowiek poszukuje posady inkasenta lub ekspedienta; może złożyć kaucyę. Oferty w administracyi „Rozwoju“ pod A. K. 3193-2-3

Odam dziecko na wychowanie. Targowa № 37 m 25, Brzozewska 3 00-3-2

Obiady smaczne i zdrowe po 30 kop. w domu prywatnym Piotrkowska № 115 m 6 4101-1

Potrzebni chłopcy i dziewczęta do cukierni. Rozwadowska 6. 3229-1

Potrzebna prasowaczka koszularka i do drobniaków. Mikołajewska 34 3223-2-1

Pokoje umeblowane frontowe w ładnym punkcie i domu, z całodziennym utrzymaniem za rz. do wynajęcia. Dzielna № 40 m. 1. 3245-3-1

Potrzebni są uczniowie do zakładu szluszarskiego. Piotrkowska 79 3248-3-1

Potrzebna odpowiednia prasowaczka na stare drobniaki. Katna № 58 3225-1

Potrzebna zdolna inteligentna sklepowa chrześcijańska do piekarskiego interesu. Oferty składać w Admin. „Rozwoju“ pod A. G. 3234-3-1

Potrzebne są zaraz podręczne i uczenie do krawieczyzny. Mikołajewska 7, m. 18, oficyna. II piętro. 3033-1

Potrzebna zdolna prasowaczka. Miedziana 8 3150-3-2

Pokój umeblowany zaraz do wynajęcia Wiadomość na miejscu, Orla 17. 3166-3-3

Potrzebny pomocnik kucharza. Wiadomość Dzielna nr 1 w mleczarni. 3168-3-3

Potrzebni uczniowie do zakładu szluszarskiego. Wiadomość: ul. Piotrkowska № 259, Maszynada i Frey 3160-3-3

Potrzebny magiel i dziewczynka do dzieci od lat 12 do 16. Wiadomość: Zawadzka № 7, Rekturacya 3127-3-3

Pralnia bielizny z powodu wyjazdu zaraz do sprzedania. Wiadomość w Adm. „Rozwoju“. 3189-3-3

Potrzebna prasowaczka do pralni, Benedykta nr 21 m 24 3150-3-3

Potrzebni zdolni czeladzie szluszarscy do budowlanych robót. Widzewska 136. 3123-3-2

Potrzebny chłopiec do posługi do zakładu fryzjerskiego — Piotrkowska № 54 3216-2-2

Potrzebne są zolnice: chemiczarka i pracza na stałą robotę. Cegielniana 69, pralna. 3219-2-2

Pokoje umeblowane, z całodziennym utrzymaniem do wynajęcia na tygodnie i miesiące. Kamienna 22. 3212-3-2

Potrzebna szwaczka do domu prywatnego. Zawadzka № 54 3221-2-2

Rower mało używany z powodu wyjazdu sprzedam. Piotrkowska 141 m. 19, od godz. 7 — 11 rano, A. Jarzebiński. 3087-3es3

Szluszarz uczony z dobrimi świadectwami poszukuje posady maszynisty do maszyna gazowych i parowych, zna lekarstwo, kowalstwo i elektryczność. Oferty proszę składać w Adm. „Rozwoju“ pod „I. E.“ 3210-1

Skatano 2 rowery: jeden za № 1675, drugi za № 1644 z cykłodromu przy ul. Pastej 34. Ktoby wiedział gdzie się znajdują, zechce zawiadomić właściciela za nagrodą 20 rubli. 3239-1

Sklep do sprzedania z powodu wyjazdu. Zagajnikowa 5. 3231-3-1

Stróż uczciwy z dobrimi świadectwami poszukuje miejsca. Widzewska nr. 97, Cichecki. 3170-3-3

Są do sprzedania 2 magle. Piotrkowska nr. 79 3145-3-3

Stróż potrzebny. Wiadomość Piotrkowska № 233 od 7-9, i od 3-5 po 3201-3-2

Sklep kolonialny do sprzedania w Bedoniu. Wiadomość na miejscu, u Wawrzyńca Gabary. 3108-4-2

Sprzedam sklep dystrybucyjno-spożywczy. Ul. Łowicka № 9. 3196-2-2

Tokarz ارزہنی potrzebny do zakładu Kadynskiego, Zgierska 31. 3194-2-2

Trzy sklepy do sprzedania. Wiadomość Kamienna 22 m. 16. 3147-3-3

Tanio sprzedam dorobek z mieniem Cegielniana 109. 3226-1

Zdolni szluszarze mogą się zgłosić oraz chłopcy do terminu Piotrkowska Nr. 117. 3121-3-3

Z powodu wyjazdu salep kolonialny bardzo tania do sprzedania. Ul. Zgierska № 64. 3105-3-2

Z powodu pozostającego mi krótkiego czasu tania sprzedam różne meble. Piotrkowska 157, parter lewa oficyna. 2791-13 8

Z powodu wyjazdu jest do sprzedania kompletne umeblowanie 2-eh pokoi. Wiadomość ulica Benedykta 37 m. 11. 3177-3-3

Zdrowe i smaczne obiady w domu prywatnym po 65 kop. Piotrkowska 103 m. 36 3052-3es-3

Z papugi mówiące do sprzedania tania. Wolczewska № 129 m. 4. 3080-3-1

Zaginiony dnia 18-go 5 miesięczny moregowaty buldog z obciętemi uszami. Odprowadzić: Mikołajowska 25 — 10 3175-3-3

2 pokoje z kuchnią do wynajęcia od lipca. Przejazd nr. 45. 3172-3-3

sklepów kolonialnych do sprzedania i różne handlowe interesy. Ul. Mikołajowska 59, wiadomość w sklepie 3244-3-1

Zagubione dokumenty.

Bronisław Tomczyk zgubił kartę od paszportu, wydaną z fabryki Edmunda Szwaerczula. 3159-3-3

Franciszek Kubiak zgubił paszport, wydany z gminy Lipin, pow. brzeskiego 3242-3-1

Marya Zandarska zgubiła kartę od paszportu, wydaną z fabryki Roiszyla. 3232-3-1

Stanisław Chmielewski zgubił kartę od paszportu, wydaną z fabryki Klindermana. 3237-1

Walerja Spuchalska zgubiła kartę od paszportu, wydaną z fabryki Grohmana 3241-3-1

Zaginiony paszport na imię Adama Włodarczyka, wydany z gminy Orzechów, pow. łaskiego. 3211-3-2

Zaginiony paszport na imię Franciszki Borowczyk, wydany z gminy Rąbień, gub. piotrkowskiej. 3215-3-2

Zaginiony paszport na imię Antoniego Wędzowskiego, wydany z gminy Solec, gub. radomskiej. 3137-3-3

Zaginiony paszport na imię Teodora Majznera, wydany z magistratu m. Łodzi. 3181-3-3

Zaginiona karta od paszportu, wydana z fabryki Ossera na imię Stanisławy Płaskowskiej. 3186-3-3

Zaginiony kwit od paszportu na imię Antoniego Pasiniego, wydany z fabryki Rozenblatta. 3158-3-3

Zaginiony paszport na imię Franciszki Maczajewskiej, wydany z gm. Bełchatówek 3152-3-3

Zaginiony paszport Ludwika Szarka, wydany z osady Uniejów, gub. kaliskiej, pow. tureckiego 3173-3-3

Zaginiony paszport na imię Józefa Matuszowicza, wydany z gminy Częstochowa 3171-3-3

Zaginiony 2 kwity od paszportu na imię Stanisława i Józefa Pacyńskich, wydane z fabryki Karola Steinerta 3167-3-3

Zaginiony kwit od paszportu na imię Antoniego Gadumskiego, wydany z fabryki Benicha. 3110-3-3

Zaginiony paszport na imię Stefana Kubiczkiego, wydany z gminy Niesużków. 3133-3-3

Zaginiony paszport na imię Katarzyny Góreckiej, wydany z gminy Wojsławice, powiatu sieradzkiego. 3202-3-2

Zaginiony kwit od paszportu na imię Józefa Domańskiego, wydany z fabryki Serajskiego. 3207-3-2

Zaginiony paszport na imię Feliksa Zelaka, wydany z gminy Szadek 3204-3-2

Zaginiona karta od paszportu na imię Heleny Sroczyńskiej, wydana z firmy Zachert. 3228-1

Zaginiony kwit od paszportu na imię Adama Rajszczaka, wydana z fabryki F. Königa 3235-3-1

Zaginiona książeczka legitymacyjna na imię Heleny Łuczowskiej, wydana z osady Zagorów, gub. kaliskiej. 3243-3-1

Zaginiony bilet od wojskowego naczelnika, wydany z Sieradza z gminy Wierzchy na imię Ignacego Łukowskiego. 3222-3-1

Zaginiony paszport na imię Anieli Gwarszek, wydany ze Złuchowskiej Woli. 3224-3-1

Zaginiony paszport na imię Jana Janika, wydany z gminy Dobrze. 3225-3-1

Zaginiony paszport na imię Wandy Bierzuńskiej, wydany z m. rzeziń. 3227-3-1

Dr. W. Rydzikowski

Choroby kabieca i dziecienna. Odwaja przez lato w Ciechoćniku. 1420 4-4

Na sezon letni!

- Alpagowe marynarki od Rb. 3 50
- Spodnie letnie — 2 90
- Kamizelki fantazyjne — 2 50
- Najnow. ubranie letnie — 13 00
- Odział damski**
- Płócienne kostiumy
- we wszystkich kolorach — 16 00
- Najnow. zakłady letnie — 10 —
- Kostiumy letnie — 17 00
- Dziecięce zakłady — 5 50

L. KLEJNOTH
PIOTRKOWSKA № 99. 1548

PLAC

szeroki 40 łokci, długi 60 łokci, przy ul. Płockiej, sprzedam za cenę wartości. Władzewska 127, m 29, Galiński, Pośrednicy nie wyłączeni. 1543-3-3

Przewóz ciężarów

oraz dostawę węgla i drzewa opałowego załatwia **Kantor przewozowy A. NEUMANN**, ulica Piotrkowska № 119, tel. 10 53. 1472-6-4

EKSPONATY

różnych branż na wystawę w Rostowie n/Donem — przyjmuje na przystępnych warunkach M. R. Kagan, Łódź, M. Ceglinańska 66. Wszelkie informacje udzielają się osobiście lub listownie. 1424

PLAC róg Senatorskiej i Grabowej do sprzedania na dogodnych warunkach. Wiadomość w biurze Towarzystwa Ubezpieczeń „Rosya”, Piotrkowska 150 1519-3-2

Ogród Wenecki

Cukiernia I. Strońskiego
róg ul. Przejazd i Mikołajewskiej
Od soboty, d. 21 b. m. codziennie od godz. 7 do 12 w nocy

WIELKI KONCERT
mandolinistów łódzkich — pod kierunkiem p. W. MAJERA, a także występy znanych **HUMORYSTÓW POLSKICH.**
WEJŚCIE BEZPŁATNE. 1511-3

zdolny rysownik

planów budowlanych. — Oferty uprasza się składać w administr. „Rozwoju” dia № 100 1531 3-3

W Szkole Przygotowawczej Kookucyjnej J. Zawadzkiej, Piotrkowska № 103.

pod kierunkiem artystki-malarki p. **GLANTZ** — odbywają się **Lekcje rysunku dla dzieci** dwa razy tygodniowo — od godz. 4 do 5 po południu. — Zapisy codziennie od godziny 3 do 5-ej po południu. 2345-d 26

EGZYSTUJĄCA OD LAT 17 W ŁODZI
Pracownia haftów
i ZNACZENIA BIELIZNY
D. Mazurkiewiczowej
Przejazd 12 m. 14,
w podwórzu, w oficynie II piętro
przyjmuje wszelkie roboty w zakresie haftu wchodzące, wykonywa takowe starannie, na czas oznaczony, po możliwie niskich cenach.
Przyjmuje się uczennice.

Zarybek karpi

z tego roku, sprzedaje od poniedziałku, 30 b. m., w miarę zapasu — w pierwszym tygodniu za 1000 Rb. 4, każdy zaś następny tydzień o Rb. 1 drożej.
Dominium Porszewice & Okołowice, poczta Konstanców pod Łodzią. 1582-3-1

KAROL SOMYA

Łódź, Piotrkowska 192

Skład artykułów technicznych, Żelaza i Stali

POLECA

węże gumowe (szlauchy) we wszystkich grubościach.

Węże parciane wewnątrz gumowane, Węże parciane pojedyncze i podwójne, Płyty gumowe do pomp, oraz wszystkie Artykuły techniczne Rosyjsko-Amerykańskiej Fabryki Wytwarzania Gumowych w Petersburgu. 1462b

№ 3444. **Obwieszczenie.**

DYREKCJA

Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi

W zastosowaniu się do § 22 Ustawy, podaje do powszechnej wiadomości, iż zażądane zostały pożyczki na nieruchomości:

- pod № 27011 przy ul. Zielonej, przez Karola i Emilię małżonków Frantzke, odnowiona bez konwersji Rub. 2,500 i dodatkowa z przeszacowania Rub. 7000;
- pod № 1047F przy ul. Lubelskiej, przez Teodora Rudolfa i Wandę małżonków Menge, pierwotna Rub. 14,000;
- pod № 282 przy ul. Piotrkowskiej, przez Fajgę Rapaport, pierwotna Rub. 35,000.

Wszelkie zarzuty przeciwko udzieleniu zażądanych pożyczek stowarzyszeni zechcą przedstawić Dyrekcji w przeciągu dni 14 od daty wydrukowania niniejszego obwieszczenia.

Łódź, dnia 28 maja 1910 r.

1581 1

Majątek

przemysłowo-rolny
pod Łodzią, 1 wiorsta od Aleksandra, (tramwaj, poczta, telegraf, telefon), do sprzedania, 209 morgów; 60 morgów wyborowego torfu z kompletnym urządzeniem parowym do eksploatacji; zbyt wyrobiony; reszta ziemi orna, łąki, lasy i zagajniki sosnowe, ogród, obszerny dwór glina do wyrobu cegły. Nadaje się do parcelacji na letniska. Wiadomość w Łodzi u W-go Miszewskiego, ulica Piotrkowska № 37, miesz. 1. 1508-1-1

Do egzaminów festiwalnych i przygotowuję do wszystkich średnich zakładów naukowych. Udziela lekcji także i dorosłym. Za postępek gwarantuję. Wynagrodzenie od umowy i po egzaminach. Przejazd 12 m. 10. 1626 3 1

Introligator

dobry krajacz, potrzebny do zakładu drukarsko litograficznego. Oferty uprasza się składać pod lit. K. 100 w Adm. „Rozwoju”. 1526

Do składu aptecznego potrzebny **praktykant** lub **uczeń** z dwuklasowym wykształceniem i znajomością polskiego i niemieckiego. Zgłoszenia z podaniem warunków należy składać do Administracji „Rozwoju” sub „Farmacja”. 1507-4-4

Prasowaczka

potrzebna do pralni chemicznej i farbarni. Mikołajewska № 39 1594-3-1

Z powodu likwidacji

jest do sprzedania urządzenie sklepu galanteryjnego całkowicie lub częściowo. — Interesanci mogą obejrzeć takowe pod adresem: ul. Główna № 9, m. 2. 1618 3 1

Plac z planem materiałów budowlanych

w Widzewie zaraz do sprzedania z powodu zmiany interesu. Wiadomość: Miedziana № 9 m. 25. 1586-3-1

Mieszkanie

z 6 pokoi z wszelkimi wygodami do wynajęcia od 1 lipca. Dzielna 37 1612-3-1

urządzenie sklepowe

zdatne również do składu aptecznego, w bardzo dobrym stanie. Wiadomość: ul. Wisznera № 29, czyli Stare Rokicła. 1576-3-2

We czwartek podczas procesji pomiędzy ulicami Nawrot i Przejazd zgubiony został portfel, w którym znajdował się weksel blanco, wystawiony przez Zygmunta Jedynskiego, i inne papiery. Upraszam łaskawego znalazcę o złożenie takowego w „Rozwoju”. Stosowne kroki co do weksla zostały poczynione. 1588-3-1 **S. Kosenko.**

Pracownia Gorsetów

dawniej Mikołajewska 55
NATALII KĘDZERSKIEJ
przyjmuje obstalunki i reperacje. 1573
Piotrkowska 115 m. 6.

Poszukuje się panny

od 1 czerwca, ze świadectwami, do dwóch chłopców i pomocy w gospodarstwie. Zgłaszać się można od 8 1/2, zrana aż do 3-ej w południe. M. Hirszon, Wólczańska 3. II piętro. 1570 3-1

Do wynajęcia

od 1 lipca r. b. 2 duże frontowe pokoje, ewentualnie trzech od podwórza z elektr. oświetleniem, III piętro. Pasaż Meyera № 10. Zapytać stróża 1572 6-1

Potrzebny jest

SKLEPOWY
z kaucją do sklepu spożywczego i pomocnik lub pomocnica. Piśmienne oferty z podaniem warunków i adresu proszę składać w Administracji „Rozwoju” pod Nr 999. 1620-3-1

Sprzedaję maszyn do szycia Singer. Bóbenkowa rb 40. Pierścieniowa, 35. Zyczącym naraty. Uwaga! Specjalny warsztat reparac. Konstancynowska № 7. Jureczyński. 1351-10

CIECHOCINEK

Willa Kasztelanek, pokoje umeblowane, wysokie, widne; wygodki korytarzowe. Cenę przystępną 1421-3-3

Helena Lipińska
Widzewska № 90
poleca
ogromny wybór guńlek, peleryniczek, zakoplausk
Przyjmuje
panienki z
szkół i wyucza haftu i wszelkich robót ręcznych za 3 rb. miesięcznie. 1286-4-4

Z powodu wyjazdu jest do sprzedania

SKLEP materiałów piśmiennych

w dobrym punkcie i na przystępnych warunkach. Wiadomość: Tow. Ubezpieczeń „Przezorność”, ul. Sw. Andrzeja № 16. 1536 3-3

Przyjmuję nadrabianie **pończoch.**
MIKOŁAJEWSKA 59 m. 56
2-gie piętro.

Pracownia damskich sukien i kostiumów „STANISŁAWY”
Przejazd № 48, II p., m. 11-1
60-

Towarzystwo Doraźnej Pomocy Lekarskiej (Pogotowie Ratunkowe)

Dnia 9-go czerwca r. b., o godz. 9-iej wieczorem, w lokalu Pogotowia (Długa 83), odbędzie się

Ogólne Zebranie Członków

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie protokołu Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie zatwierdzenie sprawozdania za rok 1909;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na rok 1910;
- 5) Wnioski Zarządu i członków;
- 6) Wybór trzech członków Zarządu;
- 7) Wybór trzech członków Komisji Rewizyjnej;

Zarząd, najuprzejmiej prosząc o liczne zebranie się, ma honor zawiadomić, że w razie nieprzybycia dostatecznej liczby członków, Ogólne Zebranie w drugim terminie odbędzie się dnia 23 czerwca r. b., w tem samym miejscu, o tej samej godzinie i będzie prawomocne bez względu na liczbę obecnych członków.

1557-1

A. O. Teschich

Łódź, Widzewska 62, telefon 240,

poleca na nadchodzący sezon budowlany:

piece kaflane

z ceramicznej fabryki „Machory” W-go L. Beyera.

722-d-11

W 8-io klas. Zakładzie naukowym z programem męskich zakładów klasycznych

ZOFII LIBISZOWSKIEJ

Zawadzka 24

egzaminę przedwakacyjną dla nowowstępujących uczniów rozpoczęły się dnia 18-go maja.

Kandydatki do klasy 4-iej i 5-iej, nie znające języka łacińskiego, dla uzupełnienia kursu będą miały dodatkowe wykłady łaciny bezpłatnie.

Od wakacyj r. b. szkoła przeniesiona zostaje do obszerniejszego lokalu przy ulicy Zawadzkiej № 37 — pierwsze piętro.

1489-5-5

Ogłoszenie.

Zarząd Drogi Żelaznej Fabr.-Łódzkiej podaje do wiadomości, że niżej wymieniony bagaż i rzeczy zapomniane lub zagubione w obrębie drogi, a nieodebrane do dnia 1-go maja 1910 roku, będą przechowywane na stacji Łódź-Fabryczna w ciągu 4-ch miesięcy od daty ogłoszenia, a następnie w razie nieodebrania, na zasadzie §§ 40 i 90 Ustawy Ogólnej Dróg Żelaznych Rosyjskich, będą sprzedane przez publiczną licytację:

A. Bagaże ze stacji: Warszawa № 142, 980, 593, 732; Sosnowice № 649; Tomaszów № 1953; Grodno № 1417; Zasięgoff № 386; Częstochowa № 716 693; Aleksandrów № 233; Ostrowiec № 4323, Białystok № 3517, 3885; Mohylów № 220;

B. Rzeczy zagubione w obrębie st. Łódź Fabryczna: 2 laski parasol, pled, sakwojaż, kalosze, 2 czapki, 2 pudełka a w nich czapki. 1534-3-3

Wyższa Szkoła Kroju i Szycia p. f. „Józefina“.

Kursy wyższe i niższe. Najnowszy system kroju angielskiego, francuskiego i berlińskiego — Moja długoletnia praktyka daje mi możność wyuczania kroju i szycia sumiennie i gruntownie. Przy szkole duża pracownia sukien, gdzie uczennice nabierają wprawy i gustu. Szkoła odznaczona została na wystawie srebrnym medalem.

Po ukończeniu kursu uczenice otrzymują patenty cechowe lub prywatne.

Piotrkowska № 23.

1951r

MEBLE

z 5 pokoiów sprzedam za bezcen: garnitur salonowy, garnitur gabinetowy, 2 tremy, otomana, kredens, 12 krzesel, stół jadalny, obraz, 2 łóżka z materacami, szafka nocna, umywalka z marmurem, bielizniarka z lustrem, toaletka, biurko, biblioteka, zegar stołowy, lampy, parawanik, słupki, stolik do kart, gramofon z płytami. Nawrot 44 m. 3. 1453-10-8

HANDLOWIEC

doświadczony kupiec, chrześcijaнин, kawaler, posiadający języki, mający rozległe stosunki w przedsięwzięciach handlowo-przemysłowych, ostatnio pracownik banku, poszukuje posady kierownika domu handlowego, szefa biura, zastępcy, zarządzającego sklepem, filią, majątkiem i t. p. Referencje pierwszorzędne. Łaska we oferty pod „Łódź, poczta główna, skrzynka 252 dla M.“.

1322-10-0

Tanie do sprzedania w Zgierzu dom mieszkalny z zabudow. gosp. pompą i ładnym ogrodem, duży, ładny, suchy plac wśród lasu, 10 minut od Zgierza, i cztery duże, ładne place przy szosie do Łagiewnika zaraz za koleją. Wiadom. u właściciela K. J. Torno, Zgierz Średnia 20. 1488-3-3

W Imieniu Jego Cesarskiej Mości

8 maja 1910 roku Piotrkowski Sąd Okręgowy w wydziale Cywilnym postanowił: Łódzką firmę „Bornstein i Grossbard” w osobach Frotma Bornsteina i Hersza Grossbarda przyznać za upadłą, odnosząc początek upadłości do dnia 1 marca 1910 roku; oddać Bornsteina i Grossbarda pod dozór policyjny i opieczętować ich majątek i firmę, gdzieby takowy się okazał; Sędzią-Komisarzem назначić Członka Sądu, p. P. L. Siwersa, a Karatorem upadłości — Adwokata Przysięgłego M. Karwacińskiego.

Wyrok ten ogłoszł jak należy i natychmiastowo wykonać.

Za wiceprezesa (podpisał) Członek Sądu JEGOROW.
Pomocnik Sekretarza (podpisał)

Zgodność z oryginałem świadczy:

Karator Upadłości Adw. Przysięgły
M. Karwaciński.

Karator upadłości firmy „Bornstein i Grossbard” na zasadzie art. 478, 480 Kod. Handl. i postanowienia Sędziego-Komisarza z dn. 8 maja 1910 roku, niniejszem wzywa kredytorów upadłej firmy, aby 21 maja 1910 roku starego stylu, o godz. 12 w południe, stawili się w Piotrkowie, w sali posiedzeń Sądu Okręgowego, dla przedstawienia listy tymczasowych syndyków w liczbie 3 razy większej, niż ich potrzeba, aby takowi byli naznaczeni.

Karator Upadłości Adw. Przysięgły
M. Karwaciński.

1506-1

Łódź, ul. Zawadzka № 1.

Do pomocy w prowadzeniu kontroli hotelu jak również restauracji potrzebny jest zaraz

młody przyzwoity człowiek

(buchalter), mający bardzo dobre rekomendacje. Wymaganiem jest dokładna znajomość języka rosyjskiego, polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie. Wynagrodzenie i stół przyzwoite. — Oferty składać można do kantoru hotelu „Victoria” w Łodzi, z wyluszczeniem zajmowanych dotąd posad.

1592 3-1

Zarząd drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej ogłasza, iż na mocy 84-go artykułu Ogólnej Ustawy dróg żelaznych, na towarowej stacji Łódź-Kaliska w dniu 24 maja (6 czerwca) r. b., o godzinie 10-iej rano, odbędzie się sprzedaż z licytacji następujących przesyłek: 1) ze stacji Doez za frachtem № 2042 — siano prasowanego wagi 740 pud., wysłanego przez Aronńskiego, na okaziciela bez zaliczenia; 2) ze stacji Nizkowka za frachtem № 9212 — słomy prasowanej, wagi 610 pud. wysłanej przez Szeuberga, na okaziciela bez zaliczenia.

O ile w pierwszym terminie licytacja nie dojdzie do skutku, powtórny termin naznacza się na dzień 26 maja (8 czerwca) 1910 r. o godz. 10-iej rano.

1816-1

Restauracja Helenów W. Świdwińskiego

Poleca na wszystkie ranne koncerty
gorące śniadania mięsne po 30 kop.
jak również gorące i zimne jedzenia w każdym czasie.
Codziennie żywe ryby i duże raki.

1624-1

Z poważaniem

W. Świdwiński.

Zarząd drogi żelaznej Fabr.-Łódzkiej

niniejszem podaje do powszechnej wiadomości, że na stacji towarowej Łódź-Fabryczna w d. 2 czerwca n. st. 1910 roku o godzinie 10 rano, na zasadzie artykułu 84 Ogólnej Ustawy rosyjskich dróg żelaznych, będą sprzedane z głośnej licytacji nie wykupione przez odbiorców towary, przybyłe w miesiącu maju 1910 r. za frachtami: Bendery II Pol. Z. 13907 wino besarabskie, wysyłający Padwe, zaliczenie 82 ruble; Wilno tow. Pol. Z. 653307 wino winogronowe, L. Olk enicki, zaliczenie 10 rb. 50 kop.; Gorzkowice W. 15119 syrop kartoflany, Nechcice; Bendery II Pol. Z. 14443 wino besarabskie winogronowe, S. Imas, zaliczenie 14 rb.

W razie, gdyby licytacja w dniu wyżej oznaczonym do skutku nie doszła, to powtórna ostateczna sprzedaż odbędzie się na stacji Łódź-Fabr. d. 3 czerwca n. st. 1910 r., o godzinie 10-iej rano.

1559-1

Kompletny MOTOR

na gaz ssany

o sile 15-18 koni mech., mało używany (zbudowany w sierpniu 1909 r.), wskutek nabycia większego motoru — do sprzedania za cenę przystępną.

Blizszych szczegółów udziela inż. G. Praszkiar w Łodzi, Widzewska 47.

1549-3-2

Instytut fizykalnych metod leczenia D-ra A. STEINBERGA

Benedykta № 3. Benedykta № 3.

Gabinet Roentgenowski i światło-leczniczy.
Ortopedya. Gimnastyka lecznicza.

Skrzywienia kręgosłupa, choroby stawów, kości i mięśni. Masaż ręczny i wibracyjny. Pracownia przyrządów ortopedycznych. Stosowanie promieni Roentgena w celach dyagnostycznych i leczniczych. **Choroby skórne.** Leczenie prądami wysokiego napięcia (Arsonwalizacja), kąpielami świetlnymi i w gorącym powietrzu. Elektryzacja. **Choroby nerwowe** (niemoc płciowa. Elektroliza — usuwanie włosów z twarzy. 137r

Dostawa do domów.

Znakomity środek odżywczy zalecany przez p.p. lekarzy

Kefir

B. PATZER, Łódź, Pasaż Meyera 5, m. 5. 1620

Dostawa do domów.

Pasta „CAMELIA”

usuwa Pieg, Pryszcz, Wągr, Opaleniznę.

Składy: Warszawa: L. Spiess i Syn i H. Welt.

Łódź: L. Spiess i Syn i A. Lipiński.

Żądać wszędzie. 1026d14

J. Brocard & Co.

Rwiatowa Woda Kolońska

„CUDNA KONWALIA”

Cena flakonu Rs. 1.

2925d4

ŚWIATŁOLECZNICZY i ROENTGENOWSKI GABINET

D^{ra} S. KANTORA

Specjalność: Choroby skórne, włosów, weneryczne i moczopłciowe.

Krótkość № 4.

Leczenie promieniami Roentgena, światłem Finsena i kwarcowym (choroby skóry i wypadanie włosów), prądami wysokiego napięcia (świerzba, hemoroidy). — Elektroliza (radykalne usuwanie szpecących włosów). — Masaż wibracyjny i pneumatyczny podług prof. Zabłudowskiego (niemoc płciowa). — Kaustyka (usuwanie brodawek). — Endo- i cystoskopia (oświetlanie organów moczopłciowych). — Elektryczne świetlne kąpiele i gorące powietrze.

Godziny przyjęcia: 8—2 rano i 5—9 pp. Dla pań osobna poczekalnia. 276r

145. Piotrkowska naprzeciw ulicy Ewangelickiej 145.

Ogólnie znana lecznica chorób zębów

lekarza d-ty H. Pruss. 42r0

Leczenie, plombowanie i wyjęcie zębów bez bólu.

Specjalne laboratorium techniczne do wprawiania sztucznych zębów.

Specjalność: plomby porcelanowe, plomby złote, złote korony, złote mosty (sztuczne zęby bez podniebiania).

Reperacje i przeróbki sztucznych zębów NA POCZEKANIU.

Gabinet prywatny lekarza d-ty H. Pruss znajduje się przy lecznicy.

Uwaga!! Ceny bardzo niskie! Uwaga!!

Lecznicza chorób skórnych i wenerycznych

Gabinet Roentgenowski i Światło-leczniczy
D-rów L. Falka, Z. Golca, St. Jelnickiego
WÓLCZAŃSKA № 36.

Ogólne i pojedyncze pokoje dla chorych od 2 do 5 rb.; ambulatoryum dla niezamożnych — płaca za poradę 60 kop.

Leczenie promieniami Roentgena, lampą Finsena i Kromayera. Prądy o wysokim napięciu (Arsonwalizacja). Elektroliza, masaż wibracyjny i leczenie gorącym powietrzem. Kąpiele elektryczne i sinusoidalne. Badanie krwi na syfilis i badanie mamek z wydawaniem świadectw.

Godziny przyjęć od 8—9 r., od 11—12 pp. i od 7—8; w niedziele i święta od 8—10 rano i od 12^{1/2} do 1^{1/2} po południu. 2145r

SIWE WŁOSY!!!

Za pomocą wszechświatowo znanego i nieszkodliwego płynu „Kascha”

Królowa farb do włosów,

każdy osiwiały włos odzyskuje natychmiast swoją pierwotną barwę, nie brudząc skóry i bielizny. Ceny: większe pudełko z 2 flak. Rb. 2.70, połówka z 2 flak. Rb. 1.50. „Progressywna Kascha” specjalnie dla Pań dla stopniowego przywracania osiwiałym włosom pierwotnego ich koloru, pud. rb. 2.50. Następnie poleca się D-ra Gräfe „Enthaarungspulver”—nieszkodliwy proszek do natychmiastowego zniszczenia u pań nieżyczących sobie włosów. Słoik Rb. 1.80, próbny 90 kop.

Żądać we wszystkich aptekach i składach aptecznych i pierwszorzędnym zakładach fryzjerskich.

H. Neumann, Łódź, Piotrkowska 89,

Telefon 16—20.

1305-6 4

Założone przez Dr. I. Frenkla w Chylicach (obok Konstancina) Kolejka wilanowska SANATORYUM DLA DZIECI

OTWARTE. Hrospekty w aptekach. — Bliższe wiadomości: w Chylicach, D-rowsa P. Frenkiel; w Łodzi, Dr. Fryde, Zachodnia 82. 935-10-9

Wynik zawsze skuteczny!

Dr. I. Silberstrom

Ul. Promenada 13 róg Benedykta
Choroby weneryczne (syphilis) i moczopłciowe, skóry i włosów. Radykalne usuwanie zbytecznych włosów.

Przyjmuje: 8—11 i 4^{1/2}—8 w.
Panie: 4^{1/2}—5^{1/2} po poł.
W niedziele: do 2-jej po poł. 241r

Dr. Jelnicki

ul. Andrzeja 7

Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.
Godziny przyjęć: panowie od g. 9—11 r. i 5—8 po poł., panie 4—5 po poł.; w niedziele i święta 8—12 r. 1463r

Dr. E. Sonnenberg

Choroby skóry, dróg moczowych i weneryczne
CEGIELNIANA 14.
Od g. 11—1 i 4—7^{1/2} w. 76r

Dr. med. Z. Golc

chor. skórne i wenerycz.
PIOTRKOWSKA 86 m. 6. 799r

PHOSPHATINE

przyjemny pokarm najodpowiedniejszy dla dzieci od 6 miesięcy do 10 lat, zwłaszcza w czasie odciążania od piersi i w okresie rośnięcia. Ułatwia żąbkowanie i zapewnia prawidłowy rozwój kości. Sprzedaw w składach aptecznych i aptekach. Wyściżać się bezwzględnie na oryginalne nasładowanie. 1330-21-9

Centralna klinika chorób zębów i jamy ustnej

w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej № 86, tel. 14-79.

Taksa nadzwyczaj dostępna dla wszystkich. **Konsultacja bezpłatnie. Wyrwanie zęba 15 kop. Plomba 35 kop. Sztuczny ząb 65 kop. Przeróbka i reparacje sztucznych zębów 50 kop.** Przy klinice znajduje się specjalne laboratorium do wyrobu sztucznych zębów. — Przyjmują tylko skończeni lekarze dentyści. 536d54

Dr. Leyberg

b. długoletni lekarz kliniki wiedeńskiej ordynuje jako specjal. chorób **Wenerycznych, płciowych i skórnych** codziennie 8-12; 5-8; paule 12-1. Niedziele i święta tylko przed obiadem. **Krótko 5.** 1489r

Dr. F. Klozenberg

DZIELNA 25
spec. choroby nerwowe (leczenie elektrycznością)
Godz. przyjęć 10-11 rano i 5-7 popoł. 1590-6-1

Specjalista chorób skórnych, włosów, wenerycznych i dróg moczowych
Przyjmuje codziennie od 8-1 w południe i od 4-8 wieczorem; w niedziele i święta od 9-2 w poł. 149r

Dr. B. Rejt,

ulica Średnia № 5.

Specjalista chorób włosów, skórnych (piegi i przyszcza na twarzy) i wenerycznych (syphilia)

Dr. S. SZMITKIND

SREDNIA № 2.
Leczenie elektrycznością, masażem i kosmetycznym.
Przyjmuje od 8 do 2 ej po poł. i od 4 do 9 wiecz. 469r

Dr. Jan Cadorski

b. asyst. klin. uniwer. warsz. **Akuszeria, choroby chirurgiczne i kobiece** przyjmuje do 10 r. 4-6 po poł. **Ul. Confeintana 9 m. 4.** 907

Dr. A. S. Tenenbaum

Chor. wewnętrzne i dzieci.
Spec. chor. żołądka i kiszki. **Wschodnia № 49.** przyjm. od 8-10 r. 3-6 po poł. 1253-36-14

Pierwsza Chrześcijańska

— **Lecznica chorób zębów** —
i Jamy ustnej 265tr
teraz: ulica Piotrkowska 133.

Dr. A. GROGLIK

Zielona 5.
Choroby skóry i włosów (usuwanie zbytecznych włosów za pomocą elektrolizy), weneryczne i dróg moczowych. Przyjmuje 8¹/₂-11¹/₂, r. i 6-8 wiecz.; panie 5-6 wiecz. W niedziele i święta od godz. 9 do 12 rano. 1569 d

Dr. FRANCISZEK KOZIOŁKIEWICZ

(starszy) Telef. 17-14
Piotrkowska 103
Choroby wewnętrzne, dzieci i kobiece. Przyjmuje od 8-11 r. od 5-8 pp. 1426r

Dr. Stanisł. Piórkowski

Choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe
PIOTRKOWSKA № 115
Przyjm.: od 9-10 rano i od 5-8 wiecz., kobiety od 4-5. 1331-r

Dr. Jan Pieniążek

sp. ch. nosa, gardła i uszu
przeprowadził się na **ulicę Piotrkowską 120.**
Przyjm. od 11 do 12 w poł. i od 5 do 6¹/₂ wiecz., w niedziele i święta od 9¹/₂-11 rano. 1350d

Dr. med. St. Bartoszewicz

przyjmuje do g. 10 r. i od 4-7 pp. **Analizy lekarskie** dla celów dyagnostycznych. **Zawadzka № 1, d. Scheiblera,** tel. 33. 687-12-0

Dr. Feliks Skusiewicz

Choroby skórne i weneryczne **Andrzeja 13.**
Przyjmuje od 4-8 po poł. W niedziele i święta od g. 10-1. 507-0

Dr. Edward Mittelstaedt

mieszka obecnie **MIKOŁAJEWSKA № 57**
przyj. od 8-9¹/₂ r. i od 5-6¹/₂ pp. **Choroby wewnętrzne i nerwowe.** 1429-1

Dr. M. Papierny

Akuszeria i choroby kobiece, b. ordynator warszaw uniwersyteckiej kliniki akusz. Przyjmuje do 11 r. i od 4¹/₂-6¹/₂ po poł. **Południowa 23.** 4851

Dr. Ark. Goldenberg

ul. Nawrot № 38
róg Widozkiej. Przyjmuje codziennie do 10 rano i od 4 do 7 po poł. — **CHOROBY WEWN., DZIEGINNE I KOBIECE.** 1812r

Lekarz-dentysta St. Dąbrowski

wyjechał. 1502-6

Dr. Zofja Garlicka

mieszka obecnie **Nawrot 1** (Piotrkowska 126) Telefon 10.14. **Chor. kobiece, Akuszeria** 9-10 rano, 4-6 po poł. 1997r

Bezpłatne szczepienie OSPY

w ambulatoryum przy szpitalu małż. Poznańskich we wtorki i piątki od g. 12 do 1-ej. 1352-12

ZĘBY sztuczne od 75 k.

Płomby od 50 k. na kauczuku, złocie — bez wyjęcia korzeni. Plombowanie złotem, srebrem, porcelaną. **Wyjmowanie zębów bez bólu.** Przeróbka i reparacje na poczekaniu. Lek.-dent. **S. LIPOWSKI,** **Piotrkowska 92.** 381r

Choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe

Dr. Stanisł. Piórkowski
PIOTRKOWSKA № 115
Przyjm.: od 9-10 rano i od 5-8 wiecz., kobiety od 4-5. 1331-r

Dr. Jan Pieniążek

sp. ch. nosa, gardła i uszu
przeprowadził się na **ulicę Piotrkowską 120.**
Przyjm. od 11 do 12 w poł. i od 5 do 6¹/₂ wiecz., w niedziele i święta od 9¹/₂-11 rano. 1350d

Dr. med. St. Bartoszewicz

przyjmuje do g. 10 r. i od 4-7 pp. **Analizy lekarskie** dla celów dyagnostycznych. **Zawadzka № 1, d. Scheiblera,** tel. 33. 687-12-0

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych oraz niemoocy płciowej

Dr. St. LEWKOWICZ

Leczenie elektrycznością, elektrycznym światłem i masażem wibracyjnym.
Zachodnia 33 (obok Lombar. ake.)
Przyjmuje od 9-1 i od 6-8 w., w niedziele od 9-3 Dla pań od 5-6 wiecz. 114r

Dr. L. PRYBULSKI

CHOROBY SKORNE, WŁOSOW, WENERYCZNE (syphilia) I MOCZOPŁCIOWE (endoskop i cystoskop) I NIEMOCY PŁCIOWE.
Ul. Południowa № 2. powrócił.
Przyjmuje od godz. 8-1 r. i od 4-8 w., panie od 5-6 po poł. 1420-r

Dr. L. KLACZKIN

Konstantynowska 11.
Syphilis, skórne, wener., choroby dróg moczowych. Przyjm. od 8-1 rano i od 5-8 w., dla dam od 4-5. W niedziele i święta tylko do 1 rano. 746-r

Dr. Wacław Bernard

przeprowadził się na ulicę **BENEDYKTA № 9.**
Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe. (8¹/₂-12 r. i 5-7¹/₂ pp., panie od 4-5). 1761-r

Dr. Rosenblatt

Choroby **uszu, gardła i nosa** **Piotrkowska 35.**
Przyjmuje od 10-11 r. i 5-7 pp. w niedziele od 10-11 r. 1318

Dr. med. Aleksander FABIAN

Dyrektor Zakładu leczn. „Chojuy” przyjmuje codziennie w Łodzi od 4-7 po południu. **ul. Rzgowska № 3** (róg Górnego Rynku). 2251r
Choroby nerwowe i wewnętrzne.

Dr. Birencweig

SREDNIA № 3.
Choroby skórne, wener. i moczopłciowe. Od 11-1 r. i od 3-7 w. 268r

Dr. H. Szumacher

choroby weneryczne i skórne **Nawrot 2.**
przyjmuje od 8-10¹/₂, i od 6-8. Po poł., panie od 5-6. W niedziele i święta od 8-1 r. 637r

Dr. I. Krukowski

powrócił. **CEGIELNIANA 4**
Choroby wewnętrzne
Specyjalnie choroby płuc. 1235-16-12

Dr. J. ABRUTIN

KROTKA 9.
Specyjalność chorób wenerycznych, skórnych i moczopłciowych. Przyjmuje: 8¹/₂-11 i od 5-8 po poł.; panie 5-6 po poł., w niedziele 10-1 w not. 237

Dr. med. ST. ARONSON

b. asystent prof. berliński: Bumma i Dührssena — osiadł w Łodzi. **Akuszeria i choroby kobiece. EWANGELICKA № 5.**
Godz. przyjęcia: 9-10¹/₂ rano i od 5-7 pp. w niedziele 11-1 1218r

Dr. I. Lipszyc

choroby dzieci.
Przyjmuje od 8-10 i od 4-6 pp. **WSCHODNIA № 45.** 294

Dr. H. Sadkowski

asystent C. W. Uniwersytetu przyjmuje z chorobami wewnętrznymi (spec. żołądka i kiszki). **Dzielnia № 3.** od 5 do 7-ej 2150-r

PRZECIW GONORREI (Trypper)

najnowszy środek — salo „PICZYLIN”
działa szybko i radykalnie i według opinii lekarzy jest racjonalnym środkiem. Przepis przy pudełku. Prawdziwy tylko w metal. pudełkach po 1 rb. i 1 rb. 80 kop.

Jednakowo dobrze działa w wypadkach ostrych i chronicznych i w krótkim czasie usuwa najbardziej poważne powikłania

Skład: Petersburg, Rozżezajna № 7, apteka B. Konchejma. Wysła się za zaliczeniem. Przesyłka podług taryfy pocztowej. Posiadają składy apteczne: Ludwik Spiess i Syn. 648

PIĘKNOŚĆ TO SKARBI!

Życzącym osiągnąć piękność twarzy i rąk polecamy znakomite kosmetyczne środki.

Goldkremowy PUDER DERMA

T-wa BRUYÈRE

KREM DERMA

T-wa BRUYÈRE 1139 10 0
Do nabycia w składach aptecznych i perfumeryjnych. — Główny skład: Laboratorium perfumeryjne T-wa „BRUYÈRE” Warszawa, Chłodna 18.

Pracownia Gorsetów „MARTY”

ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA № 130, parter, m. 14.

POLECA:
Gorsety wykonane według najnowszych modeli paryskich od najskromniejszych do najwytwardszych z materiałów krajowych i zagranicznych — cenach odumiarkowanych. 1303r

NIEMA

lepszego środka, jak uznane przez powagi lekarskie **„MYDŁO HERBA”**

przeciw piegom, pryszczom, węgrom, mokrym i suchym liszajom, swędzeniu i wszelkim nieczystościom skóry.

Tysiące podziękowań!
Po krótkim użyciu, widoczne są najlepsze rezultaty. Dostać można w aptekach i składach aptecznych.

UWAGA: Prawdziwe tylko ze siostrą miłosierdzia na każdym kawałku. 1213

Energiczny agent

poszukuje przedstawicielstwa kilka poważnych firm na Turkiestan, oraz pośredniczy przy kupnie szeroki wlebiądź i bawełny. Łaskawe oferty wraz z próbami towarów nadsyłać do J. Markowskiego. Taszkont. ul. Machramskaja № 11. 1493-3-2

Międzynarodowe Transportowanie Mebli

M. LENTZ, Widzewska 77. 440

Przeprowadzki w miesiące i do wszystkich miejscowości w świecie bez przeladowania

Opakowanie i przechowywanie mebli. Dostawa i odstawa towarów. Dostawa węgla i drzewa rozpalowego. Przewożenie kasy ogniwochronnych.

SZKOŁA HANDLOWA 4-KLASOWA

Łódzkiego Tow. Szerzenia Wiedzy Handl. (Długa Nr. 45).

Egzaminy do kl. wstępnej niższej (odpow. kl. I gimnaz.) rozpoczną się dnia 1-go czerwca r. b.; do klas wyższych, o ile będą wakanse, w końcu sierpnia.

Podania przyjmuje Kancelarya Szkoły w godz. biurowych do dnia 30 maja. 1436 5 5

„Ormonde” Na raty!

ROWERY — „Ormonde”,
Maszyny do pisania wszelkich systemów, Maszyny do kopiowania, Warsztaty mechaniczne. 1614-3-1

Z. Białobrzęski i S-ka
Spacerowa № 40. Telefon № 16-22.

Skład win

M. D. OKOJEWA

ulica Dzielna № 11.

Podaję do wiadomości Szanownej Publiczności, że otrzymałem wielki transport win z czystego soku winnego nie falsyfikowanego. Ceny nadzwyczaj umiarkowane: kop. 40, 50, 60, 80, rb. 1.00 i 1.50. Wina węgierskie i francuskie od rb. 1.25 do rb. 3.00. Wódki słodkie, koniaki ruskie i zagraniczne różnych marek. Otrzymałem również wino z gron winnych absolutnie bez alkoholu. Ktoby zechciał wina bez alkoholu, proszony jest o żądanie takiego wina, gdyż na składzie posiadam i wiele gatunków innych win. Kto chce mieć zdrowy żołądek, powinien pić wino № 7 czerwone słodkie, nadzwyczaj przyjemne w smaku, które było stosowane przy kuracji chorób żołądkowych w lazarecie w ciągu 1909 roku z nadzwyczaj pozytywnymi rezultatami. Dobroć wina tego jest zaświadczona przez starszego lekarza № 69 i pieczęcią rządową.

Oliwa do lampek i szałwki mego wynalazku palą się we wszystkich domach, 1 funt 20 kop., knotki darmo. Oliwę również można nabywać w składach: Konstantynowska 13, Franciszkańska 60, Piotrkowska 291, Mikołajewska 89, Kałna 52, Długa 93 i Łowicka 9. 328

Darmo niedajemy, ale we wszystkich składach apotecznych i sklepach kolonialnych kupić możn na najlepszy płynny środek do czyszczenia wszelkich metali

„Rosalin”

przewyższa wszelkie inne wyroby — bo nie osadza się w flakonie.

Reprezentant H. ROSEN
Łódź, ul. Wólczańska 41. 1483-4-2

Szkoła przygotowawcza koedukacyjna

MARYI CHOJNACKIEJ (Pańska 4)

przyjmuje dzieci od lat 6 i gruntownie przygotowuje do szkół średnich. — Przy szkole

Zakład Freblowski z ogródkiem

WŁADYSŁAWY CHOJNACKIEJ

z dniem 1 lipca r. b. powiększony. — Dla pań praktykantek: krój kwiaty, śród, muzyka, hygiena, gimnastyka i t. d. Komplet poobiedni dla dzieci od 1 września. Szkoły prowadzone przez całe lato. Zapis od godz. 4 do 6 po południu. 1474 3 3

Parasolki wyprzedaje

w cenie kosztu

Magazyn Galanteryjny

A. SPODEŃKIEWICZ

KONSTANTYNOWSKA 26.

1551-4

Do pracowni
KONFEKCYI DAMSKIEJ
Wł. JANISZEWSKIEJ
potrzebne są uzdolnione

staniczarki i spódniczarki.

Ulica Przejazd № 16, 1-sze piętro od frontu.

Administracja „Rozwoju”
przyjmuje ofiary na budowę kościoła S-go Stanisława Kostki. 623-pr

Plac 360×100 przy Zgierskiej szosie, miejscowość zwana Helenówek, zdalny pod budowę letnich mieszkań lub fabrykę. Na nim domek murowany, zabudowania gospodarcze, 2 stawy zarybione, 75 drzewek owocowych — sprzedam. Piotrkowska № 111, magazyn obuwia. 1491-5-4

Żądajcie wszędzie!

Doskonałego smaku i aromatu koniak T-wa „Imperial” w Warszawie, w sprzedaży we wszystkich lepszych handlach win i tow. kolonialnych.

Żądajcie wszędzie!
2533-15 15

W willach wśród lasu

W suchej uroczej miejscowości, w pobliżu Łodzi, **letnie mieszkania** do wynajęcia i pokoje z utrzymaniem: mleko, produkty, kąpiel rzeczna na miejscu. Wiadomość: Kamienna 22, mieszk. 2. 1568-6-2

WARSZAWSKA SZKOŁA

KROJU I SZYCIA

Apolonii Kopydłowskiej

dypłomowanej uczennicy paryskiej akademii kroju. Wydała patenty i dyplomy z prawami zakładania pracowni i szkół. Nauka grantowana i prędką prowadzona dwoma systemami; uczennice nabierają gustu. Przy pracowni kurs wieczorowy po cenach niższych. Zapis uczenie w każdym czasie. Programy bezpłatnie. Sprzedaż form papierowych, żurnali i manekiniów.

Łódź, ul. Piotrkowska № 115. 1528-3

OSINY, Letnie mieszkania

przy st. Główno, kol. Kalisk. z całodzienn. utrzymaniem. Plac pod letnie mieszkania do sprzedania. 1370 5 4

ŻĄDAJCIE WSZĘDZIE!

Angielskie patentow. **ochraniacze obcasów (gumki)**

„Dermatine”

z gwiazdkami mosiężnymi 1006 24

Wstrzegać się!!
naśladownictwa!!

Wstrzegać się!!
naśladownictwa!!

uznane powszechnie za **najlepsze, bo najtrwalsze!**

Z powodu pojawienia się na rynku handlowym ochraniaczy, naśladowujących nasz wyrób, zwracamy uwagę na napis „DERMATINE”, pomieszczony na każdym ochraniaczu.

The Dermatine Comp. L-ted w Londynie.

Przedstawiciel: P. RAJNER, Łódź, Wólczańska № 21, telcł. 1527.

BILANSE

zakładanie i prowadzenie ksiąg handlowych na godziny skutecznie rutynowany buchalter poważnej instytucji. — Oferty sub „Rutyna” przyjmuje administracja „Rozwoju”. 96

7-KL. ZAKŁAD NAUKOWY

z klasami przedwstępną i wstępną oraz pensjonatem
ZOFII PIASKOWSKIEJ (dawniej M. Zarzyckiej)
Mikołajewska 22.

Zapisy i egzaminy uczenie przychodnich i pensjonarek do 4-eh klas włącznie na przyszły rok szkolny — od 28 maja do 13 czerwca w godzinach szkolnych.

Przy zakładzie jest duży ogród, z którego uczennice korzystają podczas lekcji gimnastyki, zabaw i jednej godziny (codziennie) rekreacji. 1550-3-2

Smaczne i zdrowe Pieczywo

poleca piekarnia

R. TRENKERA, ul. Cegielniana № 67.

Chleb na sposób moskiewski wyrabiany przez specjalistów fachowych. Czystość i hygiena wypieku gwarantowana. Filie: Piotrkowska 116 i Orla 8. 1598-100-84

W IV-o klasowej Szkole Filologicznej

J. RADWANSKIEGO

w Łodzi, Cegielniana № 11,

egzaminy przedwakacyjne dla kandydatów nowych zaczynają się dnia 6 czerwca r. b., o godzinie 9 rano. 1500-6